POSTAL REGISTRATION : PLG/255/2023-2025

RNI NO:- MAHMAR/2021/81614

मराठी दैनिक

मराठी एकीकरण बातमीपत्र

मराठी मायबोलीचा अभिमान जोपासणारे एकमेव पत्र

○संपादक : डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक

○उप संपादिका : .सौ. प्रीती दिपक नाईक ○कार्यकरी संपादक : श्री. विनोद दशरथ मेढे

● वर्ष -०४ ● अंक-३४५ ● मुंबई, बुधवार, १६ जूलै २०२५ ● पृष्ठ-८ ● मूल्य-५ रु.

MARATHI EKIKARAN BATMIPATRA

‘एक जिल्हा, एक उत्पादन- २०२४’ पुरस्कारात महाराष्ट्राची चमकदार कामगिरी राज्याला ‘अ’ श्रेणीत सुवर्णपदक

कृषी आणि गैर कृषी क्षेत्रात रत्नागिरी, नागपूर, अमरावती, नाशिक आणि अकोला जिल्ह्याची उत्कृष्ट कामगिरी

■नवी दिल्ली । प्रीती दिपक नाईक:

एक जिल्हा एक उत्पादन २०२४ अंतर्गत महाराष्ट्राने चमकदार कामगिरी केली असून राज्याला अ श्रेणीतील सुवर्ण पदक प्राप्त झाले आहे. यासह रत्नागिरी, नागपूर, अमरावती, नाशिक आणि अकोला या जिल्ह्यांनी कृषी आणि गैर-कृषी क्षेत्रातील आपल्या विशिष्ट उत्पादनांसाठी सुवर्ण, रौप्य, कांस्य आणि विशेष उल्लेख पुरस्कार पटकावले आहेत.

सोमवारी येथील भारत मंडपममध्ये राष्ट्रीय ‘एक जिल्हा, एक उत्पादन’ २०२४ पुरस्कार सोहळ्याचे आयोजन करण्यात आला. या कार्यक्रमास केंद्रीय वाणिज्य व उद्योग मंत्री पीयूष गोयल, दिल्लीच्या मुख्यमंत्री रेखा गुप्ता आणि वाणिज्य व उद्योग राज्यमंत्री जितिन प्रसाद यांच्या प्रमुख उपस्थित पुरस्कारांचे वितरण करण्यात आले. महाराष्ट्राने आपल्या उत्पादनांच्या नाविन्यपूर्णतेने, उच्च

दजार्ने आणि वैशिष्ट्यपूर्ण गुणवत्तेने राष्ट्रीय स्तरावर आपले वर्चस्व प्रस्थापित केले.

कृषी क्षेत्रातील महाराष्ट्राचे यश

महाराष्ट्राने कृषी क्षेत्रात आपली आघाडी कायम राखत विविध जिल्ह्यांच्या उत्पादनांना मान्यता मिळवली आहे. या अंतर्गत खालील जिल्ह्याना आपल्या वैशिष्ट्पूर्ण कृषी उत्पादनांसाठी पुरस्कार पटवावले :

रत्नागिरीच्या हापूस आंब्याला सुवर्णपदक

जागतिक स्तरावर ‘आंब्यांचा राजा’ म्हणून ओळखला जाणारा रत्नागिरी जिल्ह्याचा हापूस आंबा यंदाही अव्वल ठरला आहे. कृषी क्षेत्रातील अ श्रेणीअंतर्गत जिल्ह्याने प्रथम स्थान मिळवले आहे. हापूस आंब्याची गोड चव, उत्कृष्ट गुणवत्ता आणि जागतिक बाजारपेठेतील मागणी यामुळे रत्नागिरी जिल्ह्याला हे यश मिळाले आहे. रत्नागिरीचे जिल्हाधिकारी एम. देवेंद्र सिंह , उद्योग सहसंचालक विजू सिरसाठ, जिल्हा उद्योग केंद्राचे महाव्यवस्थापक अजगेकर यांनी पुरस्कार स्वीकारला.

नागपूरी संत्र्यांना रौप्यपदक

नागपूर जिल्ह्याच्या प्रसिद्ध संत्र्यांनी कृषी क्षेत्रातील अ श्रेणीअंतर्गत द्वितीय स्थान प्राप्त केले असून नागपूर संत्र्यांनी आपल्या रसाळ चवीने आणि जागतिक दर्जाच्या गुणवत्तेने देश-विदेशात ख्याती मिळवली आहे. या यशामुळे नागपूर जिल्ह्याचा कृषी वारसा आणखी समृद्ध झाला आहे. रौप्यपदकाचा पुरस्कार नागपूर जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी विनायक महामुनी यांनी स्वीकारला.

अमरावतीच्या मंदारिन संत्र्यांना कांस्यपदक

अमरावती जिल्ह्याने आपल्या मंदारिन संत्र्यांसाठी कृषी क्षेत्रातील अ श्रेणी अंतर्गत तृतीय स्थान मिळवले. संत्रा उत्पादनातील सातत्य, गुणवत्ता आणि बागायती क्षेत्रातील उत्कृष्ट प्रयत्न यामुळे अमरावतीने हे यश संपादन केले. अमरावती जिल्हा उद्योग केंद्रांचे महाव्यवस्थापक नीलेश निकम यांनी कांस्यपदकाचा पुरस्कार स्वीकारला.

नाशिकच्या द्राक्षे आणि मनुकांना

विशेष उल्लेख पुरस्कार

नाशिकने आपल्या द्राक्षे आणि मनुकांसाठी (ग्रेप्स अँड रेझिन्स) कृषी क्षेत्रातील श्रेणी अ अंतर्गत विशेष उल्लेख पुरस्कार मिळवला. नाशिकच्या द्राक्षांनी आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेत आपले स्थान भक्कम केले आहे, आणि या यशाने नाशिकच्या कृषी क्षेत्रातील योगदानाला मान्यता मिळाली. हा पुरस्कार नाशिकचे जिल्हाधिकारी जलज शर्मा यांनी स्वीकारला.

गैर–कृषी क्षेत्रातील यश

अकोला जिल्ह्याने गैर-कृषी क्षेत्रातील श्रेणीतील ब अंतर्गत कापूस जिनिंग आणि प्रेसिंगसाठी विशेष उल्लेख पुरस्कार प्राप्त केला आहे. कापूस उत्पादन आणि प्रक्रिया क्षेत्रातील अकोल्याची प्रगती आणि औद्योगिक विकास यामुळे हा पुरस्कार मिळाला आहे. हा पुरस्कार जिल्हा उद्योग केंद्र, अकोल्याचे महाव्यवस्थापक संतोष बनसोड यांनी स्वीकारला.

महाराष्ट्राची ‘एक जिल्हा, एक उत्पादन’ उपक्रमात सुवर्ण कामगिरी

ह्यएक जिल्हा, एक उत्पादनह्ण उपक्रम भारत सरकारचा एक महत्त्वाकांक्षी उपक्रम आहे, ज्याचा उद्देश प्रत्येक जिल्ह्याच्या वैशिष्ट्यपूर्ण उत्पादनांना प्रोत्साहन देऊन स्थानिक अर्थव्यवस्थेला चालना देणे आणि जागतिक बाजारपेठेत त्यांचा ठसा उमटवणे आहे. या उपक्रमांतर्गत २०२४ च्या पुरस्कार समारंभात महाराष्ट्राने आपली उत्कृष्टता सिद्ध करून विविध श्रेणीत पुरस्कार मिळविले. हे पुरस्कार जिल्हा, राज्य आणि परदेशातील भारतीय दूतावास या तीन गटांमध्ये वितरित करण्यात आले. परदेशातील भारतीय दूतावासांनी या समारंभात दूरदृश्य प्रणालीद्वारे सहभाग घेतला, ज्यामुळे या कार्यक्रमाला आंतरराष्ट्रीय स्तरावरही महत्त्व प्राप्त झाले. राज्यांच्या ह्यअह्ण श्रेणीत महाराष्ट्रासह आंध्र प्रदेश, पंजाब आणि उत्तर प्रदेश राज्यानेही सुवर्णपदक मिळवले आहे. राज्याच्यावतीने उद्योग संचालनालयाचे विकास आयुक्त दीपेंद्र सिंग कुशवाह यांनी हा पुरस्कार स्वीकारला.

अनेक मंत्र्यांचे पत्ते कट होणार, मुख्यमंत्री वापरणार धक्का तंत्र?

गेल्या काही दिवसांपासून राज्याच्या राजकारणात घडत असलेल्या घडामोडींच्या पार्श्वभूमीवर हा संभाव्य मंत्रिमंडळ विस्तार अत्यंत महत्त्वाचा मानला जात आहे. महायुती सरकारमध्ये लवकरच मंत्रिमंडळात मोठे फेरबदल होणार असून अनेक विद्यमान मंत्र्यांचे पत्ते कट केले जातील, असे बोललं जा आहे. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या या ह्यधक्का तंत्राह्णची सध्या राजकीय वतुर्ळात जोरदार चर्चा सुरु आहे. यापूर्वी केवळ भाजपच्याच मंत्र्यांना याचा फटका बसेल अशी शक्यता वर्तवली जात होती. पण आता सूत्रांनी दिलेल्या माहितीनुसार एकनाथ शिंदे यांच्या नेतृत्वाखालील शिवसेना आणि अजित पवार यांच्या नेतृत्वाखालील राष्ट्रवादी काँग्रेसमधील काही मंत्र्यांनाही याची झळ बसू शकते, असे बोललं जात आहे. यामुळे महायुतीतील तिन्ही घटक पक्षांमध्ये मोठी उलथापालथ होण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे.

■मुंबई । प्रतिनिधी :

राज्याच्या राजकारणातील सर्वात मोठी बातमी समोर आली आहे. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस आता धक्का तंत्राचा वापर करण्याची शक्यता आहे. या धक्का तंत्राचा अनेक बड्या मंत्र्यांना फटका बसण्याची शक्यता आहे. लवकरच राज्याच्या कॅबिनेटमध्ये मोठे फेरबदल होण्याचे संकेत मिळत आहेत. या संकेतानुसार अनेक बड्या मंत्र्यांना आपली खुर्ची गमवावी लागणार आहे. तर अनेक नव्या चेहऱ्यांना संधी मिळण्याची शक्यता सूत्रांकडून वर्तवली जात आहे. हे धक्का तंत्र फक्त भाजपच्या मंत्र्यांपुरतं मर्यादित असेल की एकनाथ शिंदेंची शिवसेना आणि

नवीन चेहऱ्यांना संधी देणार का?

या मंत्रिमंडळ फेरबदलात अनेक नव्या चेहऱ्यांना कॅबिनेटमध्ये संधी मिळण्याची शक्यता आहे. पक्षसंघटनेत चांगले काम केलेल्या किंवा आपापल्या भागांमध्ये मजबूत पकड असलेल्या नेत्यांना मंत्रिपदे दिली जाऊ शकतात, असे संकेत मिळत आहेत. त्यासोबतच, ह्वकाही इतर पक्षातील दिग्गजांना पक्षात घेऊन मग त्यांना मंत्रिमंडळात घेऊन मंत्रिपद दिलं जाईल, असेही बोललं जात आहे. यामुळे विरोधकांमध्येही अस्वस्थता वाढण्याची शक्यता आहे.

अजित पवार यांच्या राष्ट्रवादीसाठीही असेल याचीही चर्चा रंगली आहे. त्यामुळे राज्याच्या राजकारणाकडे अवघ्या देशाचं लक्ष लागलं आहे. मिळालेल्या माहितीनुसार, गेल्या काही दिवसांपासून राज्याच्या राजकारणात अनेक घडामोडी घडत आहेत. त्या अनुषंगाने आता राज्याच्या कॅबिनेटमध्ये मोठे बदल होण्याची शक्यता सूत्रांकडून वर्तवली जात आहे. लवकरच महायुती सरकारमध्ये मंत्रिमंडळात फेरबदल होणार आहेत. काही इतर पक्षातील दिग्गजांना पक्षात घेऊन मग त्यांना मंत्रिमंडळात घेऊन मंत्रिपद दिलं जाईल, असं बोललं जात आहे. अनेक मंत्र्यांचे पत्ते कट केले जातील. खांदे पालट होईल, अनेक नव्या चेहऱ्यांना कॅबिनेटमध्ये संधी मिळण्याची शक्यता वर्तवली जात आहे. तसेच यामुळे अनेक मंत्र्यांना धक्का बसणार असल्याचे बोललं जात आहे.

कोकणात पावसाचा हाहाकार, नद्यांच्या पाणी पातळीत वाढ, रायगड जिल्ह्याला रेड अलर्ट!

■मुंबई । प्रतिनिधी :

रायगड आणि रत्नागिरी जिल्ह्यांना पावसाचा रेड अलर्ट जाहीर करण्यात आलाय. सतत कोसळत असलेल्या पावसामुळे मुंबई गोवा महामार्गावर पाणीच पाणी साचलंय. नागोठणे येथील रेल्वे पुलाखालील रस्ता पाण्याखाली गेलाय. महामार्गावरून वाट काढताना वाहन चालकांची कसरत पाहायला मिळतेय. महामार्गाच्या कामाची मोठ्या पावसात पोलखोल झालेली दिसतेय. याबद्दल सविस्तर जाणून घेऊया.

रायगड आणि रत्नागिरी जिल्ह्यांना सध्या मुसळधार पावसामुळे रेड अलर्ट जारी करण्यात आला आहे. कोकणात पावसाचा जोर कायम असून, या दोन्ही जिल्ह्यांमध्ये पूरसदृश परिस्थिती निर्माण झाली आहे. मुंबई-गोवा महामार्गावर अनेक ठिकाणी पाणी साचल्याने वाहतूक संथगतीने सुरू आहे, तर काही भागात पूर्णपणे ठप्प झाली आहे. नागोठणे येथील रेल्वे पुलाखालील रस्ता पाण्याखाली गेल्याने वाहनचालकांना मोठी कसरत करावी लागत आहे.

नद्यांच्या पाणीपातळीत वाढ

रायगड जिल्ह्याच्या नद्यांच्या पाणी पातळीत वाढ, सावित्री, अंबा आणि कुंडलिका नद्यांच्या पाणी पातळीत वाढ झाली आहे. रायगड जिल्ह्यातील सावित्री, अंबा आणि कुंडलिका नद्यांच्या पाणी पातळीत वाढ झाली आहे. तीनही नद्यांनी इशारा पातळी ओलांडली असून नदीकाठच्या गावांना सतर्कतेचा इशारा देण्यात आलाय.

अक्कलकोट बंदची घोषणा, आरोपींवर मोक्का?

सोलापुरातील मराठा समाजाच्या बैठकीत काय-काय ठरलं?

■सोलापूर । प्रतिनिधी :

संभाजी ब्रिगेडचे प्रदेशाध्यक्ष प्रवीण गायकवाड यांच्यावर रविवारी शाईफेक करण्यात आली होती. यानंतर मराठा समाज आक्रमक झाला आहे. आज सोलापुरात मराठी समाजाची बैठक पार पडली. या बैठकीत प्रवीण गायकवाड यांच्यावर झालेल्या शाईफेक विरोधात १८ जुलै रोजी अक्कलकोट बंदची हाक देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. सोलापूरच्या शासकीय विश्रामगृह झालेल्या मराठा समाजाच्या बैठकीत सर्वांच्या एकमताने हा निर्णय घेण्यात आला आहे. तसेच फरार आरोपींना तात्काळ अटक करा, सर्व आरोपींना मोक्का अंतर्गत कारवाई करा अशी मागणी देखील करण्यात आली आहे. सोलापुरातील विश्रामगृह येथे झालेल्या मराठा समाजाच्या बैठकीतनंतर महत्वाच्या समन्वयांनी प्रसारमाध्यांशी संवाद साधला. यावेळी आरोपींना मोक्का अंतर्गत कारवाई करा अशी मागणी देखील करण्यात आली आहे. अमोल राजे भोसले यांच्या संदर्भात एका कार्यकत्यार्ला गैरसमज झाला होता. गैरसमजुतीतून गोंधळ उडाला मात्र नंतर बैठक सुरळीत पार पडली अशी माहिती मराठा समाज समन्वयकांची बैठकीनंतर दिली आहे. अक्कलकोट बंदच्या संदर्भाने नियोजन करण्यासाठी उद्या अक्कलकोटमध्ये नियोजन बैठक होणार आहे. अक्कलकोट बंदमध्ये जन्मजेयराजे भोसले हे देखील सहभागी होतील, असी माहिती मराठा समाज समन्वयकांनी बैठकीनंतर दिली आहे.

मराठा समाजाच्या बैठकीत गोंधळ का उडाला?

प्रवीण गायकवाड यांच्यावर झालेल्या शाईफेकनंतर मराठा समाजाची पुढची भूमिका ठरवण्यासाठी मराठा समाजाची बैठक आयोजीत केली होती. सोलापूरच्या शासकीय विश्रामगृह सोलापूर जिल्ह्यातील सर्व तालुक्यातील मराठा समन्वयक आणि कार्यकर्ते मोठ्या संख्येने आले होते. यामध्ये अक्कलकोटच्या श्री स्वामी समर्थ अन्नछत्र मंडळाचे संस्थापक जन्मजेयराजे भोसले हे देखील आपल्या समर्थकासह उपस्थित होते. या बैठकीत पंढरपूरहून आलेल्या ॲड. रोहित फावडे या तरुणाने मनोगत व्यक्त करताना अन्नछत्र मंडळाचे संस्थापक जन्मजेयराजे भोसले यांचा ऐकरी उल्लेख केला होता. यावेळी ॲड. रोहित फावडे याने प्रवीण गायकवाड यांच्यावर हल्ला करणाऱ्या दीपक काटे याच्या कानात अमोलराजे भोसले काय म्हणाले? असा आरोप केला होता. याच ऐकरी उल्लेख आणि आरोपनंतर जन्मजेयराजे भोसले आणि अमोलराजे भोसले यांचे समर्थक प्रचंड आक्रमक झाले होते.

सोळावं वरीस धोक्याचं नव्हं लेकीच्या शिक्षणाचं

बीडमध्ये ३० बालविवाह रोखले, त्याच दहावी अन् बारावीत फर्स्ट क्लास मार्क्स मिळवत झळकल्या

■बीड । प्रतिनिधी :

बीड जिल्हा हा ऊसतोड कामगारांचा म्हणून ओळखला जातो. दरवर्षी लाखोंच्या संख्येने ऊसतोड मजूर जिल्ह्यातून स्थलांतर करतात. त्यामुळे त्यांच्या पाल्यांचा शिक्षण आणि निवासाचा प्रश्न उद्भवतो. परिणामी १५ ते १६ व्या वयातच मुलींचे बालविवाह लावून दिले जातात. गतवर्षभरात २५६ तर मागील सहा महिन्यात ३० बालविवाह रोखण्यास प्रशासनाला यश आलं. यात आनंदाची बाब म्हणजे यातील २८ मुलींचा बालविवाह रोखल्यानंतर त्यांनी दहावी आणि बारावीच्या परीक्षेत ७० ते ८९ टक्के गुण मिळवत यश संपादन केले आहे.

बालविवाह लावून देण्याची चूक वडिलांनी केली मान्य

तर अशीच परिस्थिती बीड मधील मजुरी करणाऱ्या कुटुंबाची देखील आहे. मुलीने दहावीची परीक्षा उत्तीर्ण केल्यानंतर मजुरी करणाऱ्या वडिलांनी या मुलीचे लग्न करायचे ठरविले. यासाठी लग्नाची तयारी पूर्ण झाली. मात्र शहरातच बालविवाह केला जात असल्याने प्रशासनाच्या निदर्शनास ही बाब आली. त्यामुळे प्रशासनाने हा बालविवाह रोखला. प्रशासनाकडून आई-वडिलांची समजूत काढून समुपदेशन करण्यात आलं. यानंतर आई-वडिलांनी मुलीचा सांभाळ करत मुलीला बारावीचे ॲडमिशन करून दिले. घरची परिस्थिती खाजगी क्लासेस लावण्याची नव्हती. त्यामुळे या मुलीने घरीच अभ्यास करून बारावीत 75 टक्के गुण मिळवले. मुलीचा बालविवाह लावून देत असल्याची चूक वडिलांनी देखील मान्य केली. परंतु, आता मुलीला चांगलं शिक्षण देण्याचं स्वप्न कुटुंब पाहत आहे.

लग्नासाठी मांडव देखील उभारला, अन्...

एका मुलीचा वयाच्या पंधराव्या वर्षी बालविवाह लावला जात होता. तिचे आई-वडील ऊसतोड मजूर आहेत. त्यांच्या गावात शिक्षणाची सोय नाही. त्यामुळे मुलीचे लग्न लावून देणे आई-वडिलांना सोपे वाटले होते. यासाठी लग्नाची तयारी झाली. लग्नासाठी मांडव देखील उभारण्यात आला होता. ही बाब चाईल्ड लाईन आणि बालकल्याण समितीला कळताच हा बालविवाह रोखण्यात आला. बालविवाह रोखल्यानंतर या मुलीने दहावीची परीक्षा दिली. यात मुलीने ७० टक्के गुण मिळवले आहेत. यशाला गवसणी घातल्यानंतर तिने बालकल्याण समितीचे कार्यालय गाठले. दहावीची परीक्षा दिल्यानंतर पोलीस अधिकारी बनण्याचं स्वप्न त्या मुलीचे आहे.

प्रशासनासमोर बालविवाह रोखण्याचे आजही आव्हान

दरम्यान, बीड जिल्ह्यात बालविवाहाचा प्रश्न गंभीर आहे. प्रशासन सतर्क असल्याने अनेकदा इतर जिल्ह्यात जाऊन बालविवाह लावण्याचे प्रकार समोर येत आहेत. मात्र, जे बालविवाह रोखण्यात आले. त्यातील मुलींनी यश संपादन केल्यानंतर बालकल्याण समितीने समाधान व्यक्त केले आहे. परंतु आजही जिल्ह्यात बालविवाह रोखण्याचे आव्हान प्रशासनासमोर आहे.

शिक्षणाचे महत्व पटवून देणे गरजेचे

बीड जिल्ह्यातील ग्रामीण भागात बालविवाहाची जनजागृती आणि शिक्षणाचे महत्व पटवून देणे प्रशासनाकडून गरजेचे आहे. तसेच ऊसतोड कामगार आणि शेतकऱ्यांच्या मुलींसाठी शिक्षणाकरिता ठोस पाऊले उचलणे गरजेचे आहे. जेणेकरून पालकांना या मुली डोईजड जाणार नाहीत. या मुली शिक्षणाच्या प्रवाहात येऊन भविष्यात स्वावलंबी बनतील, असे बाल कल्याण समितीच्या सदस्य छाया गडगे यांनी म्हटले आहे.

गावात विद्यार्थ्यांनी एसटी आगारातच भरवली शाळा

■वर्धा । प्रतिनिधी :

वर्ध्यात विद्यार्थ्यांनी चक्क एसटी आगारातच शाळा भरवली. वर्ध्याच्या तळेगाव एसटी आगारात ही शाळा भरली. गेल्या चार ते पाच महिन्यांपासून गावात एसटी येत नसल्यानं विद्यार्थी आणि पालक संतापलेत. वर्ध्याच्या एसटी डेपोमध्ये शाळा भरवत विद्यार्थ्यांनी संताप व्यक्त केलाय. गेल्या चार ते पाच महिन्यांपासून गावात एसटी येत नसल्यानं विद्यार्थी चांगलेच आक्रमक झाले होते. गावात एसटी येत नसल्यामुळे विद्यार्थ्यांना शाळेत जाता येत नाहीये. वर्धा डेपोत वारंवार निवेदन देऊनही एसटी सुरू न केल्यामुळे विद्यार्थ्यांनी थेट एसटी डेपोमध्येच शाळा भरवली. गावात एक महिन्यापासून पारडी-तळेगांवात बस फिरकली नाही. आगार प्रमुखाला याबाबत विचारले असता पारडी गावाच्या रस्त्याचे काम सुरू आहे. तसंच पावसामुळे रस्त्यावर खड्डे पडले असल्यामुळे या रस्त्यावरून एसटी जाऊ शकत नाही. त्यामुळे पयार्यी रस्त्यावरून बस सुरू असल्याची माहिती वर्धा एसटी डेपोकडून देण्यात आलीय. गावात बस येत नाही म्हणून विद्यार्थ्यांचं शैक्षणिक नुकसान होतंय. निवेदन देऊनही विद्यार्थ्यांकडे कुणाचं लक्ष नाही. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी थेट डेपोत शाळा भरवली. त्यामुळे आता तरी विद्यार्थ्यांकडे लक्ष देऊन त्यांची शाळेत जाण्याची व्यवस्था करण्यात यावी. एवढीच माफक अपेक्षा या विद्यार्थ्यांची आहे.

कुठे एसटी पलटी, कुठे हिट अँड रन... अपघातांचं तांडव, २४ तासांत ६ बळी

■मुंबई । प्रतिनिधी :

महाराष्ट्रात गेल्या २४ ते ४८ तासांत विविध शहरात अपघातांची मालिका सुरू आहे. यात अनेकांना जीव गमवावा लागला. तर काही जण गंभीर जखमी झाले आहेत. ठाणे, रायगड आणि नांदेडमध्ये झालेल्या भीषण अपघातांच्या घटना समोर आल्या आहेत. ठाणे, रायगड आणि नांदेडमध्ये झालेल्या भीषण अपघातात सहा जणांना जीव गमवावा लागला आहे. तर अनेक जण गंभीर जखमी झाले आहेत. याचे काही फोटो आणि व्हिडीओही समोर आले आहेत.

ठाण्यात दोन अपघातांत दोघांचा दुर्दैवी मृत्यू

ठाणे शहरात शनिवारी दोन वेगवेगळ्या अपघातांमध्ये दोघांचा मृत्यू झाल्याची धक्कादायक घटना समोर आली आहे. पोलिस दलात कार्यरत असलेले सुरेश भालेराव यांना डंपरने धडक दिल्याने ते गंभीर जखमी झाले. त्यांचा उपचारादरम्यान मृत्यू झाला. तर दुसरीकडे, घोडबंदर नागला बंदर येथे एका अज्ञात वाहनाने दुचाकीवर प्रवास करणाऱ्या गजल तुटेजा या महिलेला धडक दिल्याने त्यांचा जागीच मृत्यू झाला. या दोन्ही प्रकरणांमध्ये स्थानिक पोलीस अधिक तपास करत आहेत.

रायगडमध्ये ह्यहिट अँड रनह्णची पुनरावृत्ती, दोघांचा मृत्यू

रायगड जिल्ह्यातील मुरुड-अलिबाग रस्त्यावर बारशिव गावच्या परिसरात काल संध्याकाळी एक भीषण अपघात घडला. मुरुडकडून अलिबागच्या दिशेने जाणाऱ्या एका भरधाव एस क्रॉस कारने अलिबागकडून मुरुडच्या दिशेने येणाऱ्या दुचाकीला जोरदार धडक दिली.

या भीषण अपघातात दुचाकीवरील दोघांचा जागीच मृत्यू झाला. धक्कादायक बाब म्हणजे, अपघातानंतर कारचालक घटनास्थळावरून पळून गेला. ज्यामुळे रायगडमध्ये ‘हिट अँड रन’ प्रकरणाची पुनरावृत्ती झाली आहे. याप्रकरणी मनसे कार्यकर्त्यांनी मुरुड पोलिसांत तक्रार दाखल केली असून, फरार चालकाचा शोध सुरू आहे.

तसेच रायगडमध्ये आणखी एका ठिकाणी अपघात झाला. माणगावहून कुंभेकडे जाणाऱ्या एसटी बसला निजामपूरजवळ अपघात झाला. रस्त्याच्या कडेला साइड घेत असताना बस अचानक घसरून पलटी झाली. सुदैवाने यात कोणतीही जीवितहानी झालेली नाही. पण तरी १० प्रवासी जखमी झाले आहेत. या जखमींना माणगाव सरकारी उपजिल्हा रुग्णालयात दाखल करण्यात आले आहे.

नांदेडमध्ये एसटी बस पलटी

नांदेड जिल्ह्यातील धर्माबाद येथे एसटी बस पलटी झाल्याने मोठा अपघात झाला. नरसीहून धमार्बादकडे जाणारी एसटी बस चिकना फाटा येथे अचानक पलटी झाली. या अपघातात १० ते १२ जण जखमी झाले आहेत. यात काही शाळकरी विद्यार्थ्यांचाही समावेश आहे. जखमींवर धमार्बाद येथील रुग्णालयात उपचार सुरू आहेत, तर तीन गंभीर जखमींना नांदेड येथे हलवण्यात आले आहे. प्राथमिक माहितीनुसार, एका कारला वाचवण्याच्या प्रयत्नात बस रस्त्यावरून खाली उतरून पलटी झाली. या विचित्र अपघातात एक दुचाकीस्वारही जखमी झाला आहे.

या सर्व अपघातांमुळे राज्यात चिंतेचे वातावरण निर्माण झाले असून, नागरिकांना वाहन चालवताना अधिक सावधगिरी बाळगण्याचे आवाहन करण्यात येत आहे. स्थानिक पोलीस यंत्रणा या सर्व घटनांचा सखोल तपास करत आहे.

संपादकीय...

संपादक
दिपक मोरेश्वर नाईक

उडता पंजाब पाठोपाठ आता झिंगता महाराष्ट्र

घर बांधताना किंवा इमारतीत फ्लॅट घेताना बरेचसे लोक वास्तुशास्त्राचा बारकाईने विचार करतात, पण दारूच्या दुकानाला कुठल्याच वास्तुशास्त्राची गरज नसते, ते कुठेही उभारले तरी भरपूर गर्दी खेचते, असेच पाहण्यात येते. इतकेच नव्हे तर दूध विकणाऱ्याला गल्लीगल्ली दूधवाला म्हणून ओरडत फिरावे लागते, ते दारूचे दुकान कुठल्याही गल्लीत असले तरी दारू पिणारे दुरदुरुन त्याचा शोध घेत बरोबर तिथे पोहोचतात. कोरोना काळात बहुतेक व्यवसाय बंद होते. जीवनावश्यक वस्तूंची दुकाने ठरावीक वेळ उघडी ठेवली जायची, पण जेव्हा दारूची दुकाने काही वेळ उघडण्यात आली तेव्हा त्यासमोर लांबच लांब रांगा लागल्या. ते पाहून तोंडात बोटच काय हात घालण्याची पाळी आली. इतके दारूचे विशेषतः पुरुषांना आकर्षण आणि जिव्हाळा आहे. यात महिलाही आहेत, पण त्यांचे प्रमाण तुलनेने कमी आहे. मागच्या पिढीत घरातील फ्रिजमध्ये थंडपेय आणि सरबताच्या बाटल्या ठेवल्या जात असे. अलीकडे फ्रिजचा आकारही वाढला आणि त्यात दारूच्या बाटल्या ठेवण्याचे प्रमाणही वाढले. म्हणजे एकेकाळी विशिष्ट वर्गापुरती मर्यादित असणारी दारू आता सर्वसामान्यांपर्यंत पोहोचली. कोरोना काळात सरकारच्या महसुली उत्पन्नाची साधने ठप्प झाली होती. त्यावेळी सरकारला दारूविक्रीतून मोठा महसूल मिळाला होता, त्यामुळे इतर वेळी चेष्टेचा विषय असणारे मद्यपी कोरोना काळात आम्ही अर्थव्यवस्थेला सावरले, अशी शेखी मिरवत होते. जेव्हा सरकारलाही काही वाढीव महसुलाची गरज असते, त्यावेळी दारूचे दर वाढवले जातात. जेव्हा इतर वस्तूंचे भाव वाढतात तेव्हा लोक त्याविरोधात आक्रमक होतात, प्रसारमाध्यमांसमोर आपल्या तीव्र प्रतिक्रिया व्यक्त करतात, पण मद्यपी मात्र कधीही असे करत नाहीत, किंवा भाववाढीविरोधात रस्त्यावर उतरलेले दिसले नाहीत. कितीही भाववाढ झाली तरी ते आपली सहनशिलता कायम ठेवून आपले नित्यकर्म चालू ठेवतात. त्यामुळे सरकार दारूची भाववाढ बिनधास्तपणे करत असते. कारण ही मंडळी कितीही भाव वाढले तरी बंड करणार नाहीत, याची खात्री असते. त्यामुळे सरकारसाठी ही दुभती गाय असते. सध्या हॉटेल आणि रेस्टॉरंटमधील दारूचे दर वाढवल्यामुळे त्यांच्या मालकांनी त्याला विरोध दर्शवला आहे, पण हे पेल्यातील वादळ लवकरच शमेल, कारण जे हाडाचे पिणारे आहेत, ते हात मोकळा सोडायला हयगय करत नाहीत. महायुतीचा २०२४ च्या लोकसभा निवडणुकीत जसा सफाया झाला तसा पुढे होणाऱ्या विधानसभा निवडणुकीतही सफाया होणार याची खात्री पटल्यानंतर भाजपसमोर मोठा पेचप्रसंग उभा राहिला. त्याच्यावर नामी उपाय म्हणून वर्षानुवर्षे रखडलेला मराठी भाषेला अभिजात दर्जा देण्याला केंद्र सरकारने तात्काळ मंजुरी दिली. मराठी भाषेला अभिजात दर्जा दिल्यानंतर केंद्र सरकारने राज्याला किती निधी दिला आणि मराठी भाषेसाठी त्याचा कसा उपयोग करण्यात आला हा एक संशोधनाचा विषय आहे. पण त्याने काम भागणारे नव्हते, तेव्हा मध्य प्रदेशात गेम चेंजर ठरलेली लाडली बहना ही योजना महाराष्ट्रात आणून ती लागू करण्यात आली. बहिणींच्या खात्यात थेट पैसे जमा झाल्याने महायुतीला अनपेक्षित असे घवघवीत यश मिळाले. पुन्हा महायुतीची सत्ता आली, पण या लाडकी बहिणींचे लाड पुरवता पुरवता सरकार डबघाईला येण्याची वेळ आलेली आहे. या लाडक्या बहिणींना थेट मनीऑर्डर पाठवण्यासाठी अगोदर दुसऱ्या खात्यांमधील निधी वळवून झाला, त्यामुळे त्या त्या खात्यांच्या मंत्र्यांची बोंबाबोंब सुरू झाली. त्यामुळे अन्य खात्यामधून निधी वळवणे अवघड होऊन बसले आहे, त्यामुळे राज्य सरकारकडून पैसे देणाऱ्या हुकमी मार्गाचा अवलंब करण्यात आला आहे. महसुलात वाढ करण्याच्या उद्देशाने गेली ५० वर्षे वाईन शॉप परवान्यांना राज्यात असलेली स्थगिती उठवण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतला आहे. यासाठी नव्याने ३२८ वाईन शॉपना परवाने दिले जाणार आहेत. तसेच महसूल वाढविण्याच्याच धोरणाचा भाग म्हणून उत्पादन शुल्क विभागाच्या प्रत्येक प्रशासकीय विभागांमध्ये विदेशी मद्यनिर्मिती कंपन्यांना परवाना देण्यासाठी उपमुख्यमंत्री तथा उत्पादन शुल्कमंत्री अजित पवार यांच्या अध्यक्षतेखालीच समिती नेमण्यात आली आहे, असा आरोप विधिमंडळात विरोधक एका बाजूला करत आहेत, तर अजित पवार यांचे म्हणणे आहे की, विधिमंडळात विश्वासात घेतल्याशिवाय अशा प्रकारचा निर्णय घेतला जाणार नाही. आज दारू दुकानांना गावा-गावांमध्ये विशेषतः महिला आणि माता-भगिनींनी सातत्याने विरोध केला आहे. अशा वेळी फक्त उत्पादन शुल्क वाढवण्यासाठी राज्य सरकार परवानगी देणार असेल तर त्याला आम्ही विरोध करू, असे विरोधकांचे म्हणणे आहे. मद्यनिर्मिती आणि त्याची विक्री याभोवती मोठे अर्थकारण फिरते, कारण हा हुकमी नफा देणारा धंदा आहे. त्यामुळे मद्यनिर्मिती कारखाने, वॉईन शॉप्स, परमिट रुम मिळवण्यासाठी प्रचंड लॉबिंग चालते, ते मिळवण्यासाठी मोठ्या रकमा मोजल्या जातात. कारण तोटा होणार नाही, याची शंभर टक्के खात्री असते. त्यात पुन्हा दुसऱ्यांना परवाने देऊन त्यांच्याकडे पैसे मागत बसण्यापेक्षा थेट आपल्याच मालकीचे मद्यनिर्मिती कारखाने आणि परमिट रुम असतील तर मग आपणच चालक, आपणच मालक आणि आपण संचालक या धर्तीवर सर्व काही आपलेच होईल, यासाठी अनेक राजकीय नेत्यांची स्पर्धा सुरू असते. त्यामुळे पिण्याचे पाणी मद्यनिर्मिती कारखान्यांकडे वळवले जाते. त्यामुळे पाण्याची जागा हळूहळू मद्य घेईल, असे वाटू लागले आहे. अमली पदार्थांमुळे उडता पंजाब झाला आणि राज्य सरकारचे धोरण पाहता लवकरच झिंगता महाराष्ट्र पहायला मिळाला तर आश्चर्य वाटू नये.

महाराष्ट्र विशेष जनसुरक्षा कायदा सरकारच्या निर्णय आणि धोरणावर टीका करणे, त्याचा विरोध, निषेध करणे, त्याविरोधात आंदोलने करण्याचा जनतेचा हक्क हिरावून घेणारा आहे. हा कायदा महाराष्ट्रातील लोकशाही, नागरिक स्वातंत्र्य आणि विचारमुक्तींवरील सरकारी हल्ला आहे.

जनसुरक्षा नव्हे जनदडपशाही

शासन हे जनतेच्या रक्षणासाठी असते, जनतेपासून स्वतःचे रक्षण करण्यासाठी नव्हे. मात्र महाराष्ट्र सरकारने २०२४ मध्ये आणलेला आणि नुकताच विधिमंडळात मंजूर करून घेतलेला महाराष्ट्र विशेष जनसुरक्षा कायदा याच तत्त्वाची थेट पायमल्ली करणारा आहे. हा कायदा प्रत्येक अधिवेशनात मंजूर केल्या जाणाऱ्या कायद्याप्रमाणे प्रशासकीय किंवा शासकीय कामकाजातील सुधारणेसाठी किंवा जनतेच्या सोयीसाठी नाही, तर तो सरकारच्या निर्णय आणि धोरणावर टीका करणे, त्याचा विरोध, निषेध करणे, सरकारविरोधात आंदोलने करण्याचा जनतेचा हक्क हिरावून घेणारा आहे. किंबहुना सरकारच्या चुकीच्या निर्णयाचे, मनमानीचे जनतेच्या विरोधापासून संरक्षण करण्यासाठीच हा कायदा आणला गेला आहे. जनसुरक्षेच्या गोंडस नावाखाली आता वैचारिक मतभेदांना पुरोगामी महाराष्ट्रात स्थान राहणार नाही. असा विचार करणेही आता तुरुंगात नेईल. हा कायदा महाराष्ट्रातील लोकशाही, नागरिक स्वातंत्र्य आणि विचारमुक्तीवरील सरकारी हल्ला आहे.

सरकारला अमर्याद अधिकार

या कायद्यानुसार राज्य सरकार, पोलीस आणि जिल्हाधिकारी यांना केवळ संशयाच्या आधारे कोणालाही धोकादायक ठरवून अटक करण्याचा, मालमत्ता जप्त करण्याचा आणि वस्ती रिकामी करण्याचा अधिकार मिळतो. कोणतीही न्यायिक तपासणी, पुराव्यांची सक्ती किंवा अपिलाची सोय न ठेवता, हा कायदा सत्ताधाऱ्यांना हवे तसे 'शत्रू' निवडण्याचा अमर्यादित अधिकार देतो. केवळ संशयांच्या आधारे अटक केली जाऊ शकते. अजामीनपात्र असल्याने किती वर्षे तुरुंगात ठेवले जाईल याची काहीच खात्री नाही.

'बेकायदेशीर कृती'ची अंधुक व्याख्या दडपशाहीचा मार्ग

या कायद्याचा गाभा असलेली संकल्पना 'बेकायदेशीर कृती' याची व्याख्या इतकी व्यापक आणि अस्पष्ट आहे की, सरकारला कोणत्याही मतप्रदर्शनाला अराजकाचे स्वरूप देणे सहज शक्य होते. कलम २(फ) अंतर्गत सरकारच्या मते सार्वजनिक सुव्यवस्थेला धोका वाटणारी कोणतीही कृती (जसे की निषेध, आंदोलने, टीका, सोशल मीडियावरील पोस्ट किंवा भाषणे) ही ''बेकायदेशीर'' ठरू शकतात. याचा वापर करून सरकार राजकीय विरोधक, विद्यार्थी संघटना, दलित-वंचित कार्यकर्ते, पुरोगामी लेखक, समतावादी कार्यकर्ते या सर्वांना थेट शहरी नक्षलवादी, कट्टर डावे, देशविरोधी ठरवू शकते.

न्यायालयीन पुनरावलोकनाचे दरवाजे बंद

लोकशाहीत नागरिकांना न्यायालयाकडे दाद मागण्याचा मूलभूत हक्क आहे; मात्र या कायद्यानुसार कलम १२ अंतर्गत, फक्त उच्च न्यायालय किंवा सर्वोच्च न्यायालयातच अशा कारवायांविरुद्ध अपील करता येते. म्हणजे सामान्य, ग्रामीण, आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल नागरिकांना न्यायालयीन मार्ग बंद केला आहे, हे अत्यंत घातक असून संविधानाने दिलेले अधिकार हिरावून घेणारे आहे.

सल्लागार मंडळ : सरकारच्याच 'मांडलिकांचा' खोटा दिखावा

सल्लागार मंडळातील सदस्यांची नियुक्ती राज्यपालांच्या माध्यमातून होते, पण ती सत्ताधारी सरकारच्या सल्ल्यावर आधारित असते, त्यामुळे मंडळाची स्वायत्तता फक्त कागदावरच उरते. मंडळाच्या कार्यपद्धतीत पारदर्शकतेचा अभाव असू शकतो, प्रक्रिया गोपनीय ठेवली जाते, जे नागरिकांच्या मूलभूत हक्कांना गालबोट लावते. एखाद्या व्यक्तीला निर्दोषत्व सिद्ध करण्याची संधी न देता, त्याच्यावरील कारवाई मंडळाच्या निर्णयावर ठरत असल्याने, हे मंडळ म्हणजे सरकारच्या इच्छेनुसार व्यक्तिस्वातंत्र्यावर गदा आणण्याचे साधन ठरते.

विचार स्वातंत्र्य नव्हे गुन्हा?

या कायद्यातील सर्वात घातक भाषा कायद्यातील प्रस्तावनेत आहे. त्यात म्हटले आहे की ह्यविद्यार्थ्यांमध्ये नक्षलवादी विचारसरणीबद्दल वाढते आकर्षणह्ल हे चिंतेचे कारण आहे. या विधानाचा अर्थ असा की, तरुणांमध्ये राजकीय जाण निर्माण करणे, सामाजिक प्रश्नांवर चर्चासत्रे घेणे, संविधानिक अधिकारांवर आवाज उठवणे ही सर्व कार्ये शंकेच्या कक्षेत आणली जाणार आहेत. त्यामुळे आंबेडकरी चळवळ, वारकरी संप्रदायाच्या आषाढी वारीत नक्षली घुसले म्हणून जशी बदनामी केली जात आहे, त्यात पुढचा अंक विद्यार्थी चळवळीला नक्षली ठरवून ती दडपण्याचा धोका आहे.

डावे बंधनात, उजवे मोकाट

या कायद्यात 'कट्टर डावी विचारसरणी' असा शब्दप्रयोग अनेक वेळा करण्यात आला आहे. परंतु 'कट्टर उजवी विचारसरणी' या संदर्भात मात्र एक शब्दही नाही. म्हणजे, कट्टरपंथी गोडसेवादी संघटना, हिंसेला प्रोत्साहन देणारे भाष्यकार, धार्मिक द्वेष पसरवणारे यांना मोकळे रान आणि संविधान, न्याय, समता यावर विश्वास ठेवणाऱ्यांना नक्षली देशद्रोही म्हणायचे. हा फक्त बदनामीचा कट नाही तर संविधानाला पायदळी तुडवण्याचा पद्धतशीर प्रयत्न आहे.

भीमा, कोरेगाव ते वारी : बदनामीची योजनाबद्ध मालिका

भीमा कोरेगाव प्रकरणात सरकारने 'अर्बन नक्सलीह्ल अशी संज्ञा वापरून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे अनुयायी, बुद्धिवादी विचारवंत आणि पुरोगामी कार्यकर्ते यांना तुरुंगात डांबले. आता तर आषाढी वारीतही 'नक्षली घुसले' अशा अफवा उठवून वारकऱ्यांची बदनामी केली जात आहे. पुरोगामी विचारांसोबत उभ्या राहणाऱ्या प्रत्येकाला तुरुंगात डांबण्यासाठीच हा कायदा आहे, असे आता दिसू लागले आहे.

सरकारकडून दिशाभूल

मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी ओदिशा, छत्तीसगड आणि आंध्र प्रदेश या राज्यांनी जनसुरक्षा कायदे लागू केले असल्याचा दावा करत महाराष्ट्रातील नव्या जनसुरक्षा कायद्याचे समर्थन केले आहे; मात्र हा दावा अर्धसत्य असून वस्तुस्थिती लपवणारा आहे. या राज्यांनी लागू केलेले कायदे हे यूएपीए अस्तित्वात येण्याआधीचे आहेत आणि आज त्या राज्यांमध्ये केंद्र सरकारचा यूएपीए कायदा प्रभावीपणे लागू आहे. त्यामुळे या राज्यांनी अलीकडे महाराष्ट्रासारखा कायदा केला, हा दावा केवळ चुकीचा नाही तर जनतेला दिशाभूल करणारा आहे. महाराष्ट्रात तर आधीच यूएपीए आणि मकोका हे दोन कठोर कायदे अस्तित्वात असून, अतिरेकी कारवाया, राष्ट्रद्रोह किंवा संघटित गुन्हेगारीवर कारवाईसाठी ते पुरेसे आहेत. अशा परिस्थितीत आणखी एक नवीन कायदा कशासाठी? हा कायदा केवळ निष्पाप नागरिक, सामाजिक कार्यकर्ते, पत्रकार आणि विरोधकांना लक्ष्य करण्यासाठी वापरण्यात येईल, याची शक्यता अधिक आहे.

जनसुरक्षा कायद्याची संकल्पना लोकशाहीची नाही तर हुकूमशाही स्वरूपाची आहे. लोकशाही सरकार हे जनता, प्रश्न, विरोध आणि मतभेदांच्या अस्तित्वावर उभे असते. या सगळ्यांनाच शत्रू समजणारा कायदा म्हणजे हुकूमशाहीचे वैधानिक रूप. हा कायदा म्हणजे : टीकाकारांना गप्प करण्याचा मार्ग, अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यावर गदा आणणारा उपाय, वैचारिक विरोधकांना गुन्हेगार ठरवण्याचं तंत्र आणि सरकारला अभेद्य कवच देणारी रणनीती आहे. सरकारकडे विधानसभा आणि विधानपरिषदेत पाशवी बहुमत आहे, त्या जोरावर त्यांनी हा कायदा पारित करून घेतला. विधानसभेत विरोधकांचे संख्याबळ इतके कमी आहे की, त्यांनी केलेला विरोधही दिसून येत नाही. विधानपरिषदेत त्यांनी जोरदार विरोध केला, पण तिथेही सरकारकडे प्रचंड बहुमत असल्याने तो पारित झाला आहे. याविरोधात आता न्यायालयीन लढाई आणि जनआंदोलन हेच मार्ग शिल्लक आहेत.

विश्वस्तांकडून विश्वासघात

लाखो भाविकांचे श्रद्धास्थान असलेल्या अहिल्यानगर जिल्ह्यातील शनी शिंगणापूर देवस्थानमधील बनावट कर्मचारी भरतीचा उघडकीस आलेला घोटाळा धक्कादायक आहे. 'येथे चोरी होत नाही; चोरी केल्यास शनीदेवाची अवकृपा होते,' अशा श्रद्धेने घरांना कडीकुलपेही नसलेल्या या गावी देवाच्या दारातच हे गैरप्रकार व्हावेत, हे दुर्दैवच म्हणावे लागेल. या तक्रारींविषयी करण्यात आलेल्या चौकशीच्या अहवालातून अनेक धक्कादायक बाबी समोर आल्या आहेत. अनेक संस्थांमधून अनावश्यक भरती केली जाते, येथे तर भरती न करताच जवळपास अडीच हजार कर्मचारी कामावर असल्याचे दाखवून त्यांच्या पगारापोटी कोट्यवधी रुपयांच्या रकमा लुटण्यात आल्याचे चौकशीत आढळले आहे. पूर्वी येथे २५८ कर्मचारी होते, ती संख्या नंतर कागदोपत्री दोन हजार ४७४ वर गेली. त्यामध्ये देणग्या आणि तेल विक्री काउंटरवर ३५२ कर्मचारी, एकही रुग्ण नसलेल्या रुग्णालयात ३२७ कर्मचारी, अस्तित्वात नसलेल्या बागेच्या देखरेखीसाठी ८० कर्मचारी, तसेच शेती, पाणीपुरवठा, गोशाळा, स्वच्छता, वाहनांची देखभाल-दुरुस्ती अशा कामांसाठी अनेक कर्मचारी नेमण्यात आले. त्यांचे कोणतेही हजेरीपत्रक उपलब्ध नसून प्रत्यक्षात आपल्या बगलबच्चांच्या नावे बँक खाती उघडून त्यांच्या नावे पगारापोटी मोठ्या रकमा जमा केल्याचे उघड झाले आहे. याबाबत फौजदारी कारवाई करण्याचे आदेश मुख्यमंत्री फडणवीस यांनी दिले आहेत; तसेच विश्वस्त मंडळ बरखास्त करून शिर्डी व पंढरपूरच्या धर्तीवर नवे मंडळ नियुक्तीची प्रक्रियाही अंतिम टप्प्यात आहे. गेले काही महिने या देवस्थानाचे व्यवस्थापन वादाच्या भोवऱ्यात सापडले आहे. काही काळापूर्वी येथे गैरहिंदू कर्मचारी असल्याचा आक्षेप हिंदुत्ववादी संघटनांनी घेतला आणि मोर्चा काढण्याचाही इशारा दिला. त्या पार्श्वभूमीवर विश्वस्त मंडळाने काही कर्मचाऱ्यांना कामावरून काढून टाकले.

तंत्रज्ञान नवे, शोषण जुनेच

डिजिटल सेवांमुळे सुविधा जरी वाढल्या असल्या, तरी ॲप-आधारित कॅब व डिलिव्हरी कामगारांचे होणारे शोषण, दीर्घ कामाचे तास, अपुरी कमाई व आरोग्य समस्या गंभीर आहेत. 'पैगाम' संस्थेच्या अभ्यासातून त्यांच्या असुरक्षित परिस्थितीचे वास्तव समोर आले आहे.

फोनवरून काहीही मागवणे आता अगदी सोपे झाले आहे. दूध-भाजीपाला, आवडत्या हॉटेलचे जेवण, कुठे जाण्यासाठी रिक्षा वा कॅब-हे सगळे एका क्लिकवर सहज मिळू शकते. या सेवा देणारी ॲप्स आपल्या दैनंदिन जीवनाचा भाग बनली आहेत. पण ज्यांच्या माध्यमातून या सेवा आपल्यापर्यंत पोहोचतात, त्या कामगारांबद्दल आपल्याला फारशी माहिती नसते. ते कसे काम करतात, किती तास करतात, किती कमावतात यांसारखे प्रश्न मनात आले तरीही त्यांची उत्तरे सहजपणे मिळतीलच, असे नाही. ही सारी उत्तरे आपल्यासमोर आणणारा एक अभ्यास ह्यपैगामह्ल या दिल्लीतील संस्थेने केला आहे. युनिव्हर्सिटी ऑफ पेनसिल्व्हेनियाच्या सहाय्याने एप्रिल २०२२ ते एप्रिल २०२३ या काळात हा अभ्यास झाला. यात भारतातील दिल्ली, लखनऊ, जयपूर, इंदूर, हैदराबाद, बंगळुरू, मुंबई आणि कोलकाता या आठ शहरांमधील प्रत्येकी १०,००० कॅब चालक आणि १०,००० डिलिव्हरी कामगारांचा समावेश आहे. त्यांना विचारलेल्या प्रश्नांची संख्या पन्नासहून अधिक आहे. ज्यामध्ये त्यांची सामाजिक-आर्थिक स्थिती, राहणीमान, शारीरिक व मानसिक आरोग्य, कामाचे स्वरूप, नियम, दंड, उत्पन्न आणि कामावर होणारी हिंसा असे अनेक मुद्दे आहेत. सहभागींची संख्या, प्रदीर्घ प्रश्नावली आणि भौगोलिक व्याप्ती या तिन्ही दृष्टीने हा अभ्यास ॲप-आधारित काम करणाऱ्या कामगारांवरील जगातील सर्वात मोठ्या अभ्यासांपैकी एक आहे. म्हणूनच विश्वासार्ह आणि महत्त्वाचा आहे.

अभ्यासाच्या निष्कर्षांकडे येण्याआधी या कामगारांची आणि त्यांच्या कामाची वैशिष्ट्ये समजून घेणे गरजेचे आहे. त्यांना ह्यगिगह्ल कामगार, ॲप-आधारित सेवा देणारे अथवा प्लॅटफॉर्म वर्कर्स म्हटले जाते. गेल्या काही वर्षांत भारतात यांची संख्या झपाट्याने वाढली आहे. नीती आयोगाच्या अहवालानुसार २०२०-२१ मध्ये या कामगारांची संख्या ७७ लाख होती, जी २०३० पर्यंत २.३५ कोटी पर्यंत जाईल. म्हणजेच तिपटीहून अधिक वाढणार आहे. सध्या मध्यम व कमी कुशल कामगारांचे प्रमाण बहुसंख्य (७८ टक्के) आहे, ज्यात ड्रायव्हर, डिलिव्हरी करणारे येतात, तर उच्च कुशल कामगारांचे प्रमाण २२ टक्के आहे, ज्यात फ्रीलान्स सेवा देणारे येतात.

अभ्यासकांच्या मते, जगभरातील एकूण प्लॅटफॉर्म वर्कर्सच्या एक-चतुर्थांश कामगार भारतात काम करणारे आहेत. हे प्रमाण वाढणार आहे. किंबहुना औपचारिक रोजगार कमी होत चालल्याने एक रोजगारक्षम क्षेत्र म्हणून ॲप-आधारित सेवांकडे पाहिले जात आहे. पण त्यासाठी आधी या कामाची आणि कामगारांची परिस्थिती लक्षात घेणे गरजेचे आहे.

ह्यप्लॅटफॉर्म वर्कह्ल ही अशी अर्थव्यवस्था आहे, ज्यात कामाचे स्वरूप वरकरणी स्वयंरोजगारासारखे आहे, प्रत्यक्षात ते तात्पुरते अथवा कंत्राटी काम आहे. प्लॅटफॉर्म वा ॲपचालक काम देतात, तेच कामाचे व वेतनाचे नियम ठरवतात; मात्र कामगारांच्या संरक्षणाची व अन्य बाबींची जबाबदारी त्यांच्यावर नसते. कामगारांना केवळ केलेल्या कामाच्या आधारे उत्पन्न मिळते. वैद्यकीय विमा, भविष्य निर्वाह निधी, पेन्शन यासारख्या पूर्णवेळ कर्मचारी वा कामगारांना मिळणाऱ्या सामाजिक सुरक्षा सुविधा त्यांना नाहीत.

भारत सरकारने २०२० मध्ये ह्यगिग कामगार सामाजिक सुरक्षा संहिताह्ल केली. त्यात कामगारांसाठीच्या काही तरतुदी समाविष्ट आहेत. सरकारी विमा सेवेचा लाभ या कामगारांना दिला जाईल, असे २०२५ च्या बजेटमध्ये घोषित झाले आहे. या निमित्ताने निदान या कामगारांच्या अस्तित्वाची दखल घेतली गेली, इतकेच या धोरणात्मक तरतुदींचे महत्त्व मर्यादित आहे. कारण केलेल्या तरतुदींची अंमलबजावणी कशी होणार आणि त्याची जबाबदारी कोणाची असेल याबाबतचे प्रश्न अद्याप अनुत्तरित आहेत.

दैनंदिन श्रम आणि अनिश्चितता

या अभ्यासाचे शीर्षक आहे- प्रिझनर्स ऑन व्हील्स अथवा ह्यचाकांवरचे बंदिवानह्ल. या नावातच अभ्यासाचे सार स्पष्ट आहे. सर्वसाधारणपणे दिवसाचे काम आठ तासांचे मानले जाते, पण कॅबचालकांचा कामाचा दिवस याहूनही मोठा असतो. बहुसंख्य (८३ टक्के) दिवसाचे किमान दहा तास तरी गाडी चालवतातच, ६० टक्के बारा तासांपर्यंत गाडी चालवतात, तर काहीजण त्याहून जास्त. दर चार कॅबचालकांपैकी एकजण रोज १४-१६ तास ड्रायव्हिंग करतो. कॅबची मागणी जास्त असलेल्या बंगळुरूसारख्या शहरात त्यांचे रोजचे प्रवासाचे अंतर १५०-२०० किलोमीटर असते, तर मुंबईसारख्या शहरात २००-२५० किलोमीटरपर्यंत जाते. इतके काम केल्यानंतर मिळणारी विश्रांती मात्र अपुरी असते. पुरेशी, म्हणजे किमान आठ तास झोप खूप कमी जणांना मिळते (नऊ टक्के), बहुसंख्य (८० टक्के) साधारण पाच ते सात तास झोपू शकतात, तर दिवसाचे केवळ दोन ते चार तास झोपत असल्याचे १२ टक्क्यांनी सांगितले.

डिलिव्हरी कामगारांच्या कामाचे तासही वरच्याप्रमाणे दीर्घ आहेत. शिवाय कामातल्या अडचणीही जास्तीच्या आहेत. दिवसातले एक ते दोन तास केवळ वाट बघण्यात जातात, असा बहुतेकांचा (७७ टक्के) अनुभव. ऑर्डर तयार होऊन त्यांच्या हातात पडेपर्यंतच्या वेळात वाट पाहण्याखेरीज बाकी काहीच करता येत नाही. दुसरी समस्या म्हणजे ह्य१० मिनिटांत डिलिव्हरीह्ल. कमी वेळात डिलिव्हरीचे त्यांच्या मनावर दडपण येते. त्यामुळे त्याविषयी ८६ टक्के जणांनी नाराजी व्यक्त केली. इतक्या कमी वेळात डिलिव्हरी देणे अशक्य आणि अव्यवहार्य असल्याचे त्यांचे म्हणणे आहे.

या परिस्थितीत सतत काम करत राहिल्यामुळे कॅबचालक आणि डिलिव्हरी कामगारांच्या आरोग्यावरही परिणाम होतो. गुडघेदुखी, पाय-पाठदुखी, डोकेदुखी यांसारखे शारीरिक त्रास आणि नैराश्य, ताण, चिडचिड, लहानसहान गोष्टींवर राग येणे यासारखे मानसिक त्रास, अशा आरोग्य समस्यांनी बहुसंख्य जण ग्रस्त आहेत. ज्याचा त्यांच्या कामावर आणि कमाईवरही परिणाम होतो.

खर्च व कमाईचा ताळमेळ

दैनंदिन उत्पन्न आणि खर्चाचा मेळ बसवणे अवघड जाते, हे बहुसंख्य कॅबचालकांचे म्हणणे आहे. रोजचे इंधन, मोबाईल डेटा, जेवण आणि इतर खर्च वजा करून त्यांच्या हाती येणारी कमाई तोकडी असते. रोजचे निव्वळ उत्पन्न पाचशे रुपयांपेक्षा कमी असल्याचं ४३ टक्के कॅबचालकांनी सांगितले. याशिवाय कंपन्यांनी ठरवलेले भाडेदर कमी असतात आणि त्यात सतत बदल होत राहतात, ज्याचा त्यांच्या कमाईवर परिणाम होतो.

या त्रासात ॲप-अल्गोरिदमच्या अपारदर्शक कारभारामुळे भर पडते. कोणती ट्रिप कोणाला मिळणार, भाडे कसे ठरणार, कमिशन किती कापलं जाणार. याबाबत नेहमीच संदिग्धता राहते. कधी कमिशनच्या नावाखाली, तर कधी ऑनलाइन पेमेंटवर अतिरिक्त शुल्क घेऊन कंपन्या आपल्या कमाईतून मनमानी पद्धतीने कपात करतात, अशी नाराजी ६८ टक्के कॅबचालकांनी व्यक्त केली आहे. कंपन्यांकडून ४०-५० टक्क्यांपर्यंत कमिशन घेतले जाते, असेही बऱ्याच जणांनी सांगितले. याबद्दल कंपनीशी थेट संपर्क साधून कुणाशी बोलता येत नाही, सगळे निर्णय पूर्णतः संगणकीय प्रणालींवर आधारित असतात. या अनिश्चिततेचा ताण चालकांच्या मनावर सातत्याने असतो.

डिलिव्हरी कामगारांची कमाई डिलिव्हरीच्या संख्येवर आहे. दररोज सुमारे ११ ते २० डिलिव्हरी होतात. दिल्ली, बंगळुरू, लखनऊसारख्या मोठ्या शहरांमध्ये एका डिलिव्हरीमागे २१ ते २५ रुपये मिळतात, तर इंदूरमध्ये ही कमाई तुलनेने जास्त असून, प्रति डिलिव्हरी ३१ ते ३५ रुपये मिळतात. कदाचित ही सेवा लहान शहरांमध्ये रुजावी म्हणून इतकी रक्कम दिली जात असावी. एकूण मिळकत दिवसाकाठी सरासरी ५०० रुपयांपर्यंत पोहोचते. गाडीचा मेंटेनन्स, हप्ता वगळता महिन्याची कमाई दहा ते पंधराच्या वर जात नाही. अनेक वेळा जास्त काम करूनही इन्सेंटिव्ह मिळत नाही, याबद्दलही कामगारांनी नाराजी व्यक्त केली.

स्वयंरोजगाराच्या नावाखाली चालणारी ही व्यवस्था प्रत्यक्षात किती असुरक्षित, अस्थिर आणि जाचक आहे, हे पैगामच्या अभ्यासातून उघड होते. ॲप-आधारित अर्थव्यवस्थेकडे जर एक रोजगारक्षम क्षेत्र म्हणून पाहिले जात असेल, तर आधी अभ्यासाच्या शिफारशींनुसार कामगार हिताच्या सुधारणा करणे अत्यावश्यक आहे. जसे की, कामगार म्हणून ओळख मिळावी, कमिशन व कामाचे तास ठरावीक असावेत, वेगवेगळ्या कारणांमुळे वाया जाणाऱ्या वेळेची भरपाई केली जावी, आरोग्य व सुरक्षेची खबरदारी, सामाजिक सुरक्षा फायदे आणि अल्गोरिदमची अपारदर्शकता दूर व्हावी इत्यादी. सरकारने काही पावले उचलली असली, तरी या अहवालातून समोर आलेल्या वास्तवाचा गांभीर्याने विचार करून ठोस उपाययोजना करून त्याची प्रभावी अंमलबजावणी करणे अत्यंत गरजेचे आहे.

शिक्षणव्यवस्थेवरचे 'डाग'

शहापुरात इंग्रजी माध्यमाच्या एका शाळेत मुख्याध्यापक बाईंनी मासिक पाळीच्या संशयावरून मुलींची चक्क विवस्त्र करून तपासणी केली. हा धक्कादायक प्रकार घडला मुंबईपासून हाकेच्या अंतरावर. अशी तपासणी करण्याचा हेतूही धड स्पष्ट होत नाही. स्वच्छतागृहाच्या भिंतीवर रक्ताचे डाग दिसले म्हणून ही कारवाई केल्याचे पालकांचे म्हणणे आहे; म्हणजे मुख्याध्यापक बाईंचा मुद्दा बहुदा स्वच्छतेचा असावा, असा अंदाज बांधता येतो. हे डाग शाळेतल्या सेविकांकडून धुऊन घेण्यास काही मिनिटे लागली असती आणि पुन्हा असे घडू नये यासाठी विद्यार्थिनींना स्वच्छतेबद्दलच्या सूचना देऊन हा छोटासा मुद्दा संपवता आला असता; पण बाईंच्या अंगात शिस्तीचे वारे घुमू लागले आणि पाचवी ते दहावीच्या दहा-बारा मुलींची मदतनीस बाईंकरवी कपडे काढून तपासणी केली, वरून मुलींना दमदाटीही केली. मासिक पाळी येणे हा गुन्हा असल्यासारखे बाईंचे वागणे होते. मुलींना त्या वेळी किती मोठ्या मानसिक धक्क्याला सामोरे जावे लागले असेल, याची कल्पना करता येते. मासिक पाळीबद्दल समाजात आधीच प्रचंड अंधश्रद्धा आणि गैरसमज आहेत. घरापासून प्रार्थनास्थळांपर्यंत आणि सणासमारंभापासून धार्मिक कार्यक्रमांपर्यंत मुली आणि महिलांना अत्यंत अवमानकारक भेदभावांना सामोरे जावे लागते. मासिक पाळीदरम्यानची स्वच्छता आणि आरोग्याची काळजी याबद्दल शाळांमध्ये तज्ज्ञांकडून प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करणे, त्याबद्दलचे गैरसमज दूर करणे ही खरे तर शाळांची जबाबदारी. मासिक पाळीदरम्यान धड स्वच्छतागृहे नाहीत, पाण्याची व्यवस्था नाही म्हणून दर वर्षी देशभर हजारो मुली शिक्षणापासून दूर ढकलल्या जातात, इथे सुविधांसाठी भरमसाठ शुल्क घेऊन प्रवेश देणाऱ्या इंग्रजी माध्यमाच्या शाळेला स्वच्छतागृहातले डाग असह्य व्हावेत, यापरते दुर्दैव नाही. या घटनेत शाळेचे विश्वस्त, मुख्याध्यापिका, शिक्षिका आणि मदतनीस अशा एकूण आठ जणांवर ह्यपोक्सोह्लअंतर्गत गुन्हा दाखल झाला आहे. घडलेली गंभीर घटना मुलींनी पालकांपर्यंत पोहोचवली आणि लोकापवादाची चिंता बाजूला ठेवून पालक पोलिसांत तक्रार करण्यासाठी पुढे आले, हे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. या प्रकरणातील संबंधितांवर कडक कारवाई झालीच पाहिजे. पालकांनी मुलांच्या रोजच्या शालेय घडामोडींबाबत सजग असले पाहिजे. आजूबाजूच्या विषारी वातावरणात शाळा आणि शिक्षकही ह्यपवित्रह्ल राहिलेले नाहीत, हे सिद्ध करणाऱ्या घटना रोज येऊन आदळत असताना मुलांशी मोकळेपणाने संवाद गरजेचा आहे. मुलांचे शिक्षण ही शाळांइतकीच पालकांचीही जबाबदारी आहे, त्यामुळे ही सजगता महत्त्वाची. यातूनच शिक्षणव्यवस्थेवरचे असे ह्यडागह्ल स्वच्छ होऊ शकतील.

मोहरीचे तेल आणि कडिपत्त्याचे समीकरण केसांसाठी ठरते फायदेशीर

मोहरीचे तेल आणि कडिपत्ता हे खाण्याच्या पदार्थात वापरण्यात येतात आणि त्याचा आरोग्याला फायदाही होतो. मात्र केसांसाठी हे दोन्ही पदार्थ वापरूनही फायदा करून घेता येतो तुम्हाला माहीत आहे का? मोहरीचे तेल आणि कडिपत्त्याचे मिश्रण हे केसांवर लावल्यास आणि मसाज केल्यास केसांसंबंधित अनेक समस्यांपासून सुटका मिळू शकते. तसंच आरोग्यासाठीही लाभदायक ठरते. कडिपत्ता आणि मोहरीच्या तेलाचा कसा केसांवर उपयोग करून घ्यायचा आणि फायदा मिळवायचा याबाबत

कसे तयार कराल तेल

मोहरीचे तेल कोमट करून घ्या

त्यामध्ये कडिपत्त्याची पाने वाटून त्याची पेस्ट करा आणि मिक्स करा

हे तेल रात्रभर ठेवा आणि गाळून दुसऱ्या दिवशी बाटलीत भरून ठेवा

केसांना निरोगी राखण्यासाठी

आरोग्याप्रमाणेच केसांची काळजी घेणेही गरजेचे आहे. मोहरीचे तेल आणि कडिपत्त्याचे तेल तयार करून तुम्ही स्काल्पला मसाज करावा. यामुळे रक्तप्रवाह अधिक चांगला होतो आणि केसांची वाढ होण्यास मदत मिळते. केसांचे आरोग्य चांगले राखण्यासाठी याचा उपयोग करून घेता येतो. तसंच केसांना मुळापासून मजबूत करण्यासाठी या मिश्रणाचा वापर करून घेऊ शकता.

केसगळती थांबविण्यासाठी मदत

मोहरीच्या तेलातील आवश्यक पोषक तत्व कोरड्या आणि निस्तेज केसांना अधिक चमक देते. तसंच कडिपत्ता हा केसांना मुळापासून मजबूत देण्यास मदत करतो. केसगळती थांबविण्यासाठी तुम्ही या तेलाचा वापर करावा. मोहरीचे आणि कडिपत्त्याचे तेल घेऊन मालिश केल्याने केसगळती होणे थांबते.

केस काळे राहण्यास मदत मिळते

मुळात केसांना पोषणाची गरज असते. कडिपत्त्यातील आवश्यक पोषक तत्व केसांना वयाआधी पांढरे होऊ देत नाहीत. तसंच मोहरीच्या तेलामध्ये अँटीऑक्सिडंट गुण असल्याने केसांचे एजिंग कमी करण्यास मदत मिळते. या दोन्हीचे मिश्रण घेऊन केसांवर मसाज केल्यास केस पांढरे होत नाहीत.

कोंड्याच्या समस्येपासून सुटका

या तेलाने स्काल्पला मालिश केल्याने कोंड्याची समस्या होत नाही. हे मिश्रण स्काल्पमध्ये आतपासून पोषण मिळण्यास आणि केसांना मऊपणा देण्यास मदत करते. यामुळे केसात कोरडेपणा निर्माण होत नाही आणि कोंड्याची समस्याही निर्माण होत नाही.

हे तेल नाही त्वचेसाठी आहे अमृत... रोज झोपण्याआधी फक्त काही थेंब

खोबरेल तेल, बदाम तेल, तिळाचे तेल, ऑलिव्ह तेल, मोहरीचे तेल हे सर्व चेहऱ्यासाठी खूप उपयुक्त आहेत. पण तुम्ही कधी अक्रोड तेलाबद्दल ऐकले आहे का? जर तुम्ही आपल्या त्वचेवर अक्रोडाचे तेल लावले तर त्वचेच्या अनेक समस्यांपासून आराम मिळतो. अक्रोड तेल लावल्याने चेहऱ्याच्या कोणत्या समस्या दूर होऊ शकतात हे बघुया..

अक्रोड तेलाचे फायदे :

१. अक्रोड तेलाचा वापर करून वृद्धत्वाच्या समस्येवर मात करता येते. अक्रोड तेलामध्ये अँटी-एजिंग गुणधर्म आढळतात जे वृद्धत्वाची समस्या कमी करण्यासाठी उपयुक्त आहेत. जर तुम्ही हे तेल तुमच्या त्वचेवर लावले तर त्वचेचे इन्फेक्शनही दूर होऊ शकते.

२. या तेलामध्ये अँटिसेप्टिक गुणधर्म असतात हे स्पष्ट करा. यासोबतच यामध्ये अँटीफंगल गुणधर्म देखील आढळतात जे संक्रमण कमी करण्यासाठी उपयुक्त आहेत.

३. डार्क सर्कल्स दूर करण्यासाठी अक्रोड तेल देखील खूप उपयुक्त ठरू शकते. अक्रोड तेलामध्ये पोषक घटक असतात, जे डाग कमी करण्यासोबतच त्वचा सुधारण्याचे काम करतात.

४. त्वचेचा कोरडेपणा दूर करण्यासाठी अक्रोड तेल खूप उपयुक्त ठरू शकते. त्यात मॉइश्चरायझिंग गुणधर्म आढळतात जे त्वचेचा कोरडेपणा दूर करण्यासाठी उपयुक्त आहेत.

५. जर तुम्हाला सुरकुत्यापासून आराम मिळवायचा असेल तर तुम्ही अक्रोडाचे तेल लावू शकता. ते लावल्याने सुरकुत्यांपासून आराम मिळतो.

डाएटमध्ये या बहुगुणी फळांचा समावेश करा

आपण जे खातो त्याचा परिणाम आपल्या त्वचेवर दिसून येतो. स्किनला हेल्दी आणि ग्लोइंग करण्यासाठी आजकाल बाजारात खूप उत्पादने उपलब्ध आहेत. परंतु, ही उत्पादने तुमची त्वचा बाहेरूनच सुंदर करू शकतात. आतून चमकदार त्वचेसाठी, तुम्हाला तुमच्या आहारात आवश्यक जीवनसत्त्वे आणि खनिजे समाविष्ट करणे आवश्यक आहे. चमकदार त्वचा मिळवण्यासाठी सर्वात सोपा मार्ग म्हणजे जीवनसत्त्वे असलेल्या फळांचे सेवन करणे. फळांमध्ये मुबलकप्रमाणत जीवनसत्त्वे, खनिजे आणि अँटिऑक्सिडंट असतात जे तुमच्या त्वचेच्या पेशी निरोगी ठेवू शकतात. याशिवाय तुम्ही तुमच्या चेहऱ्यावर अतिरिक्त ग्लोसाठी फ्रूट मास्क वापरू शकता.

लिंबूची जादू – लिंबू एक नैसर्गिक ब्लीचिंग एजंट आहे. हे व्हिटॅमिन सी मध्ये समृद्ध आहे. जे विषारी पदार्थ बाहेर काढण्यास मदत करते आणि त्वचेला फोटोडॅमेज आणि हायपरपिग्मेंटेशनपासून संरक्षण करते. तुमच्या त्वचेवर रंगद्रव्य, काळे डाग निघून जाण्यास मदत होते. चमकदार त्वचेसाठी लिंबूचा थेट वापर त्वचेवर करू नका. तुमच्या सॅलडमध्ये लिंबाचा रस घाला किंवा अर्ध्या लिंबाचा रस आणि 1 चमचे मध एका ग्लास पाण्यात मिसळा आणि सकाळी सर्वात आधी प्या. हे शरीरातील विषारी पदार्थ बाहेर टाकण्यास मदत करेल.

कलिंगड देईल नितळ त्वचा – कलिंगडमध्ये फायबर, पाणी, कार्ब, साखर, जीवनसत्त्वे उ, अ, इ1 आणि इ6, कॅरोटीनोइड्स, फ्लेव्होनॉइड्स आणि लाइकोपीन असतात. त्यात शून्य फॅट्स असतात त्याचप्रमाणे ते कोलेस्ट्रॉल मुक्त असते. लाइकोपीन मुक्त ऑक्सिजन रॅडिकल्स काढून टाकण्यास मदत करते आणि त्वचेचे नुकसान होण्यापासून संरक्षण करते.

संत्री – संत्री तुमच्या त्वचेसाठी खूप चांगली असतात. लिंबाप्रमाणेच संत्र्यामध्येही व्हिटॅमिन सी भरपूर असते. संत्री ऑक्सिडेटिव्ह नुकसान, फोटोडॅमेज, डीएनए नुकसान आणि जळजळ कमी करण्यास मदत करू शकते. रोज एक संत्री खा किंवा संत्र्याच्या ताजा रस प्या. त्याचप्रमाणे पिगमेंटेशन भागावर संत्र्याचा रस लावा आणि 10 मिनिटांनंतर धुवा. तेलकट त्वचेसाठी, 3 चमचे संत्र्याचा रस, 1 चमचा लिंबाचा रस, 2 चमचे बेसन आणि ० टीस्पून हळद मिसळा आणि पॅक म्हणून लावा. यामुळे त्वचा निरोगी राहते.

एवोकॅडो – एवोकॅडोमध्ये निरोगी चरबीयुक्त आहारातील फायबर आणि जीवनसत्त्वे ए, अ, उ, ङ, इ6, नियासिन, फोलेट आणि पॅन्टोथेनिक ऍसिड समृद्ध आहे. त्यात अँटिऑक्सिडेंट गुणधर्म आहेत जे ऑक्सिडेटिव्ह नुकसान कमी करण्यास मदत करतात.

चिरतरुण राहण्यासाठी पपई – पपईमध्ये जीवनसत्त्वे अ, उ, इ, स्त्रल्३ङ्क३ॅल्लू्ं आणि ाङ्क'३ी आणि खनिजे जसे की तांबे, पोटॅशियम आणि मॅग्नेशियम असतात. त्यात पॅपेन आणि किमोपेन सारखे एंझाइम देखील असतात जे त्वचेचे मुक्त रॅडिकल्सपासून संरक्षण करतात. त्यात बॅक्टेरियाच्या वाढीस प्रतिबंध करणारा पदार्थ, अँटीफंगल आणि अँटीव्हायरल गुणधर्म आहेत. नाश्त्यात किंवा संध्याकाळच्या स्नॅक्समध्ये तुम्ही पपई खाऊ शकता. पपई, लिंबाचा रस आणि मीठ मिसळून तुम्ही पपई स्मूदी तयार करू शकता.

या लोकांनी काजू मुळीच खाऊ नये

तसं तर आहारात सुके मेवे खाणे फायदेशीर मानले जाते परंतु काही ड्राय फ्रूट्स फायदा देण्याऐवजी नुकसान करु शकतात. जसे याचे सेवन केल्याने हाय बीपी, हार्ट संबंधी आजार अशा समस्या वाढू शकतात. ड्राय फ्रूट्समध्ये काजू एनर्जी देणारा मेवा आहे. याचे सेवन केल्याने खूप फायदे देखील होतात. यात प्रोटीन, व्हिटॅमिन्स, कॅल्शियम, आयरन भरपूर प्रमाणात आढळतं. हे सर्व पोषक घटक शरीराला हेल्दी ठेवण्यास मदत करतात.

काजूमध्ये फायबर मुबलक प्रमाणात आढळते. ज्याचे सेवन केल्याने पचनक्रिया मजबूत होते, दिवसातून 4 ते 5 काजू खाल्ल्यास फायदा होतो. हे खाल्ल्याने बद्धकोष्ठता आणि गॅस सारख्या समस्यांमध्येही आराम मिळतो. काजूमध्ये कॅल्शियम आणि मॅग्नेशियम चांगल्या प्रमाणात आढळते, त्यामुळे हाडेही मजबूत होतात. एका संशोधनादरम्यान असे आढळून आले आहे की काजू खाणे अनेक रोगांमध्ये हानिकारक मानले जाते.

काजू हृदयाच्या रुग्णांसाठीही हानिकारक

काजू खाल्ल्याने हृदयाच्या समस्या वाढतात, हे एक अस्वास्थ्यकर अन्न आहे कारण त्यात जास्त प्रमाणात चरबी असते ज्याला ट्रायग्लिसराइड म्हणतात. 100 ग्रॅम काजू खाल्ल्याने चरबी 47 टक्के वाढते, तर 100 ग्रॅम काजूमध्ये 12 चमचे तेल असते. त्यामुळे हृदयरोग्यांनी काजू खाऊ नयेत.

लठ्ठपणा टाळण्यासाठी काजू खाऊ नका

ज्याचे वजन जास्त आहे त्यांनी देखील काजू खाऊ नये कारण काजूमध्ये 18 ग्रॅम प्रथिने आणि 553 कॅलरीज असतात, जे खूप जास्त असते. जे लोक लठ्ठ आहेत त्यांनी काजू खाऊ नयेत.

काजूमुळे शरीरातील टॉक्सिन्सचे प्रमाण वाढते

काजू शरीरातील टॉक्सिनचे प्रमाण वाढवण्याचे काम करते. कारण त्यात उरुशिओल असते. अशी समस्या असल्यास काजूचे सेवन कमीत कमी करा.

उभ्याने करताय पाण्याचे सेवन; आजच सोडा ही सवय

पाण्याचे सेवन करणे आरोग्यासाठी लाभदायक आहे. मात्र, बऱ्याचदा आपण बाहेरून कुठूनही आलो की, फ्रिजचा दरवाजा उघडतो आणि तोंडाला पाण्याची बॉटल लावतो. मात्र, असे उभ्याने पाणी पिणे आरोग्यासाठी हानीकारक आहे. यामुळे आजार आपण ओढावून घेतो. चला तर जाणून घेऊया उभ्याने पाणी पिण्याचे तोटे.

किडनीत संसर्ग होऊ शकतो

उभ्याने पाणी प्यायल्यास ते पाणी शरीरातून थेट वाहून जाते. यामुळे त्याचा शरीराला विशेष फायदा होत नाही. तसेच उभ्याने पाण्याचे सेवन केल्याने ते वेगाने वाहून जाते. यामुळे किडनी आणि मूत्राशयातील घाण तशीच राहते. त्यामुळे मूत्रमार्ग किंवा किडनीत संसर्ग होऊ शकतो.

शरीरातील पदार्थ पचत नाहीत

उभे राहून पाणी प्यायलास शरीराला त्याचा फारसा उपयोग होत नाही. त्याऐवजी बसून पाणी प्यायल्यास तुमचे स्नायू आणि मज्जासंस्थेवर जास्त ताण नसल्याने पाण्याबरोबर शरीरातील इतर पदार्थही पचण्यास मदत होते.

स्थायूंवर दाब पडतो

उभ्याने पाण्याचे सेवन केल्याने अन्ननलिकेच्या खालील भागावर जोरदार आघात होतो. त्यामुळे पोट आणि अन्ननलिकेला जोडणाऱ्या स्थायूंवर दाब पडतो आणि त्याला इजा पोहचण्याचा धोका असतो.

पोटात जळजळ होते

पाणी पोटात वेगाने येत असल्याने आम्लाची हलचाल वेगाने होते आणि ॲसिडीटीचा त्रास होतो.

तहान पूर्णपणे भागत नाही

उभं राहून पाणी प्यायल्यास तुम्हाला सतत थोड्या थोड्या वेळाने पाणी प्यावेसे वाटते. कारण उभं राहून पाणी प्यायल्याने तहान कधीच पूर्णपणे भागत नाही. त्यामुळेच निवांत एका जागी बसून पाणी प्यायल्यास तहान पूर्णपणे भागते.

तनामनाला ताजेपणा देणारा पुदिना

नुसत्या दर्शनाने आणि वासाने मनाला तसेच शरीराला ताजेपणा देणारा पुदिना अनेक विकारांवर उत्तम घरगुती हर्बल उपचार ठरू शकतो याची माहिती अनेकांना असेल. पुदिन्याचा ताजा स्वाद आणि सुगंध मेंदूला त्वरित ताजेपणा देतो याचा अनुभव अनेकांनी अनेकदा घेतलाही असेल. विशेष म्हणजे अनेक अनावश्यक औषधांचे सेवन कमी करण्यास हा अल्पमोली आणि बहुगुणी पुदिना फारच उपयुक्त आहे.

पोट दुखी

संशोधनात असे स्पष्ट झाले आहे की, माणसाची पचनक्रिया सुधारण्यात पुदिना महत्वाची कामगिरी बजावतो. पोटाच्या विकारांशी लढण्यास तो उपयुक्त आहेच पण बद्धकोष्ठता, पोटदुखी यातही पुदिना फायदेशीर आहे. विशेष म्हणजे पुदिन्याची पाने नुसती चावून खाता येतात, त्याचे चूर्ण घेता येते. ताजा पुदिना स्वच्छ धुवून नुसता खाल्ला तरी तोंडाला रुची देतो आणि पचन सुधारतो.

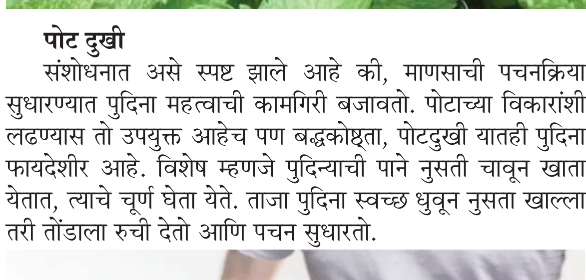

पुदिन्याचा चहा

उन्हाळ्याच्या दिवसात अनेकदा कडक उन्हाचा त्रास होतो. कधी सनस्ट्रोक होतो. ज्यांना उन्हात बाहेर पडणे आवश्यक आहे त्यांनी घरातून निघताना पुदिन्याचा थोडा रस पिऊन बाहेर पडले तर उन्हाचा

त्रास होत नाही. पुदिन्याचे सेवन चिंता, मानसिक ताण कमी करणारे आहे. त्यातील मेंथोल स्नानु रीलॅक्स करणारे आहे. डोके दुखत असेल तर यामुळेच डोकेदुखी कमी होते तसेच मायग्रेन असेल तर त्यापासून आराम मिळतो. घसा खवखवत असेल तर पुदिना त्यावर आराम देतो.

माउथ फ्रेशनर

पुदिना तोंडाला ताजेपणा देतो. त्यामुळे श्वास दुर्गंधी कमी होते. पुदिन्यातील मेंथोलमुळे फ्रेशनेस मिळतो. यामुळेच बहुतेक माउथ फ्रेशनर मध्ये पुदिना वापरला जातो. पुदिना बॅक्टेरीयांबरोबर लढणारा आहे. त्यामुळे तोंडचा घाणेरडा वास कमी होतो. डोकेदुखीत कपाळावर पुदिना तेल चोळले किंवा पुदिना घातलेला चहा प्यायला तर त्वरित आराम मिळतो. पुदिना सौंदर्यवाढीसाठी उपयुक्त आहे. अनेक ब्युटी प्रोडक्ट्समध्ये पुदिना वापरला जातो. तो त्वचेच्या पेशींना नवीन

उर्जा देणारा आणि त्वचा ओलसर ठेवणारा आहे. पुदिना घरातील कुंडीत सहज लावता येतो त्यामुळे दररोज ताजा पुदिना मिळू शकतो. पुदिन्याची सामोशाबरोबर दिली जाणारी चटणी केवळ रुची वाढवत नाही तर जंक फुड सहज पचण्यासाठीही काम करते. ताप कमी करण्यासठी तसेच सूज कमी करण्यासाठी पुदिना वापरला जातो तसेच कीटक चावल्यामुळे येणारी सूज आणि जळजळ पुदिन्याची पाने नुसती चाव्याच्या ठिकाणी रगडली तरी कमी होते. पुदिना नुसती पाने, ज्यूस, अर्क अशा विविध प्रकारे वापरता येतो.

जाणून घ्या माठातील पाणी पिण्याचे फायदे

बऱ्याचदा आपल्याला मोठी माणसे म ाठातील पाणी पिण्याचा सल्ला देतात. मात्र, आपण त्याकडे दुर्लक्ष करत फ्रिजमधील थंडगार पाण्याचे सेवन करतो. यामुळे तहान देखील भागत नाही. मात्र, तेच जर तुम्ही माठातील पाण्याचे सेवन केलात तर तुम्हाला त्याचे फायदे देखील होतील. चला तर जाणून घेऊया माठातील पाणी पिण्याचे फायदे.

घशासाठी उत्तम

सदी, खोकला झाल्यावर आणि अस्थमा असणाऱ्यांना फ्रिजमधील थंड पाणी न पिण्याचा सल्ला दिला जातो. परंतु, माठातील थंडगार पाणी तुम्ही पिऊ शकता. कारण ते पाणी घशासाठी चांगले असते.

उष्माघाताला आळा

उन्हाळ्यात सामान्यपणे होणाऱ्या उष्माघाताला आळा घालण्यासाठी म ातीच्या माठातले पाणी प्या.

मेटॅबॉलिझम सुधारते

माठातील पाण्याचे सेवन केल्याने म ेटॅबॉलिझम सुधारण्यास मदत होते.

खनिजे आणि इलेक्ट्रोमॅग्नेटिक ऊर्जा मिळते

माठ तयार करण्यासाठी ज्या मातीचा वापर केला जातो त्या मातीत भरपूर खनिजे आणि इलेक्ट्रोमॅग्नेटिक ऊर्जा असते. त्यामुळे मातीच्या माठात पाणी ठेवल्याने मातीतील हे गुणधर्म पाण्यात मि सळतात. परिणामी त्या पाण्याने तुमच्या शरीराला फायदाच होतो.

नैसर्गिक थंडावा

लहान छिद्र असलेल्या मातीच्या म ाठात पाणी नैसर्गिकरित्या थंड होण्यास मदत होते. तसेच हे पाणी पर्यावरण पूरक आहे.

रिकाम्या पोटी लसूण खाण्याचे फायदे

सर्वसाधारणपणे लसणीचा उपयोग भाजीला फोडणी देण्यासाठी, एखाद्या भाजीची ग्रेव्ही तयार करण्यासाठी, किंवा चटण्या बनविण्यासाठी केला जातो. एखादी बेचव भाजी केवळ लसूण त्यामध्ये घातल्याने किती चविष्ट बनते! पण केवळ खाद्यपदार्थांची चव वाढविण्याखेरीज ही लसूण अजून किती तरी प्रकारे उपयोगाला येते. लसणीमध्ये अशी अनेक गुणकारी तत्वे आहेत, ज्यामुळे आपला अनेक विकारांपासून बचाव होऊ शकतो. आयुर्वेदामध्ये लसणीला 'वंडर फूड' म्हटले गेले असून, लसणीचा उपयोग औषधी म्हणून केला गेला आहे. त्यामुळे आपण आपल्या आहारात लसणीचा समावेश करणे अगत्याचे आहे. याचा

औषधीचा सर्वात जास्त उपयोग सकाळी उठल्यानंतर रिकाम्या पोटी खाल्ल्याने होतो. त्यामुळे दररोज सकाळी उठल्यानंतर एक लसणीची पाकळी चावून खावी व त्यानंतर एक ग्लास कोमट पाणी प्यावे. जर लसूण चावून खाणे शक्य नसेल, तर लसणीची पाकळी गरम पाण्याबरोबर गिळून टाकावी. लसूण हृदयरोगाशी संबंधित तक्रारी दूर करण्यास मदत करते. लसूण खाल्ल्याने रक्ताच्या गाठी बनत नाहीत. तसेच हृदयविकाराचा झटका येण्याची शक्यता ही कमी होते. लसूण आणि मध मिसळून खाल्ल्यास हृदयाच्या धमन्यांमध्ये असलेले ब्लॉकेज दूर होते, त्यामुळे हृदयाचा रक्तप्रवाह सुरळीत सुरु राहतो. लसूण खाल्ल्याने उच्चरक्तदाब असल्यास तो नियंत्रित ठेवणे शक्य होते. लसणीच्या सेवनाने शरीरातील रक्ताभिसरण चांगले राहते. डायरिया किंवा बद्धकोष्ठ या पोटाच्या दोन्ही विकारांमध्ये लसूण उपयोगी आहे. यासाठी थोडे पाणी उकळायला ठेऊन त्यामध्ये पाच-सहा लसणीच्या पाकळ्या घालाव्यात. पाणी साधारण सात-आठ मिनिटे उकळून घ्यावे. त्यांनतर हे पाणी थोडे निवले, की मग हे पाणी प्यावे. या लसणीच्या पाण्यामुळे जुलाब आणि बद्धकोष्ठ या दोन्ही विकारांमध्ये आराम मिळतो. तसेच शरीरामधील घातक पदार्थ देखील लसणीच्या पाण्याच्या सेवनाने बाहेर टाकले जातात. तसेच लसणीच्या सेवनाने पाचनशक्ती देखील चांगली राहते. ज्यांना अपचनाचा त्रास होत असेल, किंवा ज्यांना काही कारणाने भूक कमी लागत असेल, त्यांनी सकाळी रिकाम्या पोटी लसूण चावून खावी. लसणीचा सेवनाने ॲसिडीटीपासून ही आराम मिळतो. लसणीमध्ये अँटी बॅक्टेरियल व वेदना कमी करणारी तत्वे आहेत. त्यामुळे इन्फेक्शन झाल्याने जर दातदुखी सतावत असेल, तर लसणीची एक पाकळी ठेचून जो दात दुखत असेल, तिथे ठेवावी. या उपायाने दात दुखी कमी होण्यास मदत होते. श्वासनाशी संबंधित विकारांमध्ये ही लसणीच्या सेवनाने फायदा होतो. सर्दी-पडसे, खोकला, अस्थमा, निमोनिया, ब्रॉन्कायटीस, इत्यादी विकारांमध्ये लसणीचे सेवन फायदेशीर ठरते.

म्हाडा कोकण मंडळाची ५ हजार २८५ घरांची लॉटरी जाहीर
सप्टेंबरला संगणकीय लॉटरी, ७७ भूखंड विक्रीसाठी उपलब्ध

मुंबई : म्हाडाचा विभागीय घटक कोकण मंडळातर्फे विविध गृहनिर्माण योजनेंतर्गत ५ हजार २८५ घरे व ७७ भूखंड विक्रीकरिता लॉटरी जाहीर करण्यात आली आहे. या लॉटरीसाठी १३ ऑगस्ट रोजी रात्री ११.५९ वाजेपर्यंत ऑनलाईन अर्ज करण्याची मुदत आहे. ३ सप्टेंबर रोजी सकाळी १० वाजता पात्र अजार्ची संगणकीय लॉटरी ठाणे येथील डॉ. काशीनाथ घाणेकर नाट्यगृह येथे जाहीर केली जाणार आहे.

या लॉटरीसाठी अर्ज नोंदणी व अर्ज भरणा प्रक्रियेचा शुभारंभ 'गो-लाइव्ह' कार्यक्रमांतर्गत सोमवार १४ जुलै रोजी दुपारी १ वाजता 'म्हाडा'चे उपाध्यक्ष तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी संजीव जयस्वाल यांच्या हस्ते करण्यात येणार आहे. कोकण मंडळातर्फे जाहीर करण्यात आलेली ही लॉटरी पाच घटकांमध्ये विभागण्यात आली आहे. २० टक्के सर्वसमावेशक योजनेंतर्गत ५६५ सदनिका, १५ टक्के एकात्मिक शहर गृहनिर्माण योजनेंतर्गत ३००२ सदनिका, म्हाडा कोकण मंडळ गृहनिर्माण योजना व विखुरलेल्या सदनिका आहेत त्या स्थितीत या योजनेंतर्गत १६७७

प्रलोभनांना बळी पडू नका

संगणकीय सोडत प्रणाली ही संपूर्णतः ऑनलाईन व पारदर्शक असून यामध्ये कोणत्याही प्रकारे मानवीय हस्तक्षेपास वाव नाही. शिवाय या सदनिकांच्या विक्रीकरिता मंडळाने कोणालाही प्रतिनिधी, सल्लागार व प्रॉपर्टी एजंट नेमलेले नाही. त्यामुळे अर्जदाराने कोणत्याही त्रयस्थ / दलाल / मध्यस्थ व्यक्तीच्या प्रलोभनांना बळी पडू नये. तसेच अशा प्रकारच्या गैरव्यवहारास अथवा फसवणुकीस कोंकण मंडळ अथवा म्हाडा जबाबदार राहणार नाही.

सदनिका, म्हाडा कोकण मंडळ गृहनिर्माण योजनेंतर्गत (५० टक्के परवडणाऱ्यास सदनिका) ४१ घरे विक्रीसाठी उपलब्ध आहेत. तसेच म्हाडा कोकण मंडळ गृहनिर्माण योजनेंतर्गत ७७ भूखंड विक्रीसाठी उपलब्ध आहेत.

या लॉटरीसाठी १३ ऑगस्ट रोजी रात्री ११.५९ वाजेपर्यंत ऑनलाईन अर्ज करण्याची मुदत आहे. १४ ऑगस्ट रात्री ११.५९ वाजेपर्यंत अर्जदार अनामत रकमेचा भरणा ऑनलाईन करू शकतील. सर्व कागदपत्रांची पूर्तता करणारे अर्जदार या प्रणालीद्वारे पात्र ठरविले जातील. लॉटरीसाठी स्वीकृत अजार्ची प्रारूप यादी २१ ऑगस्ट रोजी सायंकाळी ६.०० वाजता 'म्हाडा'च्या https://housing.mhada.gov.in या अधिकृत संकेतस्थळावर प्रसिद्ध केली जाणार आहे.

अर्जदारांच्या सोयीकरिता https://housing.mhada.gov.in या म्हाडाच्या अधिकृत संकेतस्थळावर अर्ज नोंदणी प्रक्रिया उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. लॉटरीसाठी अर्ज भरताना अर्जदारांना येणाऱ्या अडचणींचे निराकरण करण्यासाठी ०२२ - ६९४६८१०० या हेल्पलाईन क्रमांकावर संपर्क साधण्याचे आवाहन कोकण मंडळाच्या मुख्य अधिकारी रेवती गायकर यांनी केले आहे.

मुंबई-पुणे प्रवासाचा वेळ अर्ध्या तासाने होणार कमी
मिसिंग लिंक प्रकल्पाची मुख्यमंत्र्यांकडून पाहणी

"6 मिसिंग लिंक प्रकल्प हा अत्याधुनिक तंत्रज्ञान वापरून बांधण्यात येत असून, हा प्रकल्प गेम चेंजर ठरणार आहे. येथील वातावरण व हवेच्या दाबाची स्थिती पाहता अतिशय कठीण परिस्थितीमध्ये अनेक अभियंते काम करीत आहेत. या घाट भागातील वाहतुक समस्या सुटण्यास आणि अपघात टाळण्यास मदत होणार आहे."

-उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे

मुंबई : यशवंतराव चव्हाण मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावरील 'मिसिंग लिंक' प्रकल्प अभियांत्रिकी क्षेत्रातील चमत्कार आहे. या प्रकल्पतील एक बोगदा देशातील सर्वात लांब बोगदा असून या प्रकल्पामुळे पुणे-मुंबई प्रवासाचा वेळ अर्धा तासाने कमी होणार आहे, असे प्रतिपादन मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी केले.

मुंबई-पुणे द्रुतगती महामार्गावरील 'मिसिंग लिंक' प्रकल्पच्या कामाची पाहणी केल्यानंतर मुख्यमंत्री बोलत होते. यावेळी उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे, खासदार श्रीरंग बारणे, माजी आमदार बाळा भेगडे, नगर विकास विभागाच्या प्रधान सचिव मनीषा म्हैसकर, पुणे विभागीय आयुक्त डॉ. चंद्रकांत पुलकुंडवार, कोकण विभागीय आयुक्त विजय सूर्यवंशी, महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाचे उपाध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक अनिलकुमार गायकवाड, पुण्याचे जिल्हाधिकारी जितेंद्र डुड्डी, रायगडचे जिल्हाधिकारी किशन जावळे, रायगड जिल्हा परिषद मुख्य कार्यकारी अधिकारी नेहा भोसले, सह व्यवस्थापकीय संचालक मनुज जिंदल, राजेश पाटील मुख्य अभियंता राजेश निघोट, अधीक्षक अभियंता राहुल वसईकर उपस्थित होते.

मुख्यमंत्री फडणवीस म्हणाले की, मुंबई- पुणे या महामार्गावरील मिसिंग लिंक प्रकल्पामुळे मुंबई-पुणे हे अंतर कमी होणार असल्याने प्रवाशांना याचा फायदा होणार आहे. महामार्गावरील घाट असलेला भाग या प्रकल्पामुळे टाळता येणार असून घाटमागार्मुळे होणारा वाहतूक अडथळा दूर होणार आहे. प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर या महामार्गावर आरामदायी प्रवास होणार आहे.

महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळाच्या वतीने या प्रकल्पाचे काम अतिशय चांगल्या पद्धतीने सुरू आहे. या प्रकल्पाचे एकूण ९४ टक्के काम पूर्ण करण्यात आले असून उर्वरित काम लवकरच पूर्ण करण्यात येईल, असेही मुख्यमंत्री फडणवीस म्हणाले. त्यांनी प्रतिकूल परिस्थितीत प्रकल्पाचे काम करणारे अभियंते आणि कामगारांचे कौतुक केले.

उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे म्हणाले, हा प्रकल्प सुरू झाल्यावर मुंबई-पुणे दरम्यानचा प्रवास अर्ध्या तासाने कमी होणार असून या घाट भागातील वाहतुकीची समस्या पूर्णपणे सुटण्यास आणि अपघात टाळण्यास मदत होणार आहे. महामार्गावरील या प्रकल्पामुळे वेळेसोबतच इंधनाचीही बचत होईल, प्रदूषणही कमी होईल. महाराष्ट्राच्या विकासाला या प्रकल्पामुळे चालना मिळणार आहे.

फेरीवाल्यांविरोधात जोरदार मोहीम
पालिकेला ३ कोटींहून अधिक महसूल प्राप्त

२०२४ मधील कारवाईची आकडेवारी

एप्रिल महिन्यात १४२०१, मे महिन्यात १४५२४, जून महिन्यात १५९६६, जुलै महिन्यात १६०४७, ऑगस्ट महिन्यात १३३७६, सप्टेंबर महिन्यात ११५०८, ऑक्टोबर महिन्यात ९७२०, नोव्हेंबर महिन्यात १००५६ आणि डिसेंबर महिन्यात १५०८९ इतक्या अनधिकृत फेरीवाल्यांवर कारवाई केली.

२०२५ मधील कारवाईची आकडेवारी

पालिकेने सदर कारवाई २०२५ सालीही तशीच सुरू ठेवली. त्यानुसार २०२५ च्या जानेवारी महिन्यात १९२५७, फेब्रुवारी महिन्यात १६५१९, मार्च महिन्यात १५५३०, एप्रिल महिन्यात १६२८१, तर मे महिन्यात १६१७८ अनधिकृत फेरीवाल्यांवर कारवाई केली.

मुंबई : रस्ते आणि पदपथावर ठाण मांडून बसलेल्या अनधिकृत फेरीवाले आणि हातगाडीवाले यांच्यामुळे मुंबईकर हैराण झाले आहेत. या कारणास्तव उच्च न्यायालयाने मुंबई महानगरपालिका प्रशासनाला फटकारले होते. यानंतर पालिकेने २० वर्दळीच्या ठिकाणी मागील दीड वर्षात दीड लाखांहून अधिक अनधिकृत फेरीवाल्यांवर कारवाई केली आहे. आणि यांच्याकडून तब्बल ३ कोटी ११ लाख १३ हजार रुपये दंड रक्कम आकारली आहे. यामुळे पालिकेच्या महसुलात भर पडली आहे.

अनधिकृत फेरीवाले आणि बेकायदेशीर हातगाडीवाले यांचा प्रश्न सोडविण्यात पोलीस आणि महानगरपालिकेचे अधिकारी असमर्थ ठरले आहेत. त्यामुळे मुंबई उच्च न्यायालयाने मुंबई महापालिका तसेच पोलिसांना खडेबोल सुनावले. यादरम्यान, मुंबई महापालिकेने मुंबईतील अनधिकृत फेरीवाल्यांच्या मुद्द्यावर उच्च न्यायालयात माहिती देताना मनपाने

शहरातील २० जागांची यादी सादर केली. या ठिकाणांवरचे अनधिकृत फेरीवाले हटवले जाणार असल्याची ग्वाही त्यांनी उच्च न्यायालयात दिली.

या यादीत सीएसएमटी, चर्चगेट, कुलाबा कॉजवे, दादर स्टेशन पश्चिम, एलबीएस, हिल रोड आणि कुर्ला पश्चिम, घाटकोपर स्टेशन पश्चिम, भुलेश्वर मार्केट आदी वर्दळीच्या जागांचा यामध्ये समावेश होता. या जागांनुसार मुंबई महापालिकेने एप्रिल २०२४ पासून कारवाई करायला सुरुवात केली. आणि सदर अनधिकृत फेरीवालामुक्त करण्याचा प्रयत्न केला. या कारवाईतून महापालिकेला सुमारे ३ कोटी ११ लाख रुपयांचा महसूल प्राप्त झाला आहे.

मागील काही दिवसांपासून मुंबई महापालिकेने अनधिकृत फेरीवाल्यांवर कारवाईचा बडगा उगारला असला तरी या २० वर्दळीच्या ठिकाणी कारवाईनंतरही फेरीवाल्यांची आणि हातगाडीवाल्यांची गर्दी पाहायला मिळते. त्यामुळे मुंबई महापालिका तसेच त्यांच्या कर्मचाऱ्यांना टिकेला सामोरे जावे लागत असल्याची खंत महापालिकेच्या एका अधिकाऱ्याने व्यक्त केली. फेरीवाल्यांवर कितीही वेळा कारवाई केली तरी ते पुन्हा रस्त्यावर दुकाने लावण्यासाठी येत असतात, असे अधिकाऱ्याने सांगितले.

पनवेल तालुक्यातील लाखभर शिधाधारक धान्याला मुकण्याची शक्यता

पनवेल : शिधापत्रिकाधारकांना ई-केवायसी करण्याचे आवाहन राज्य सरकारने वारंवार केले होते. मात्र, पनवेल तालुक्यातील किमान लाखभर शिधापत्रिकाधारकांनी अजून केवायसी न केल्यामुळे ते स्वस्त किंवा मोफत धान्य पुरवठ्याला मुकू शकतात, याकडे लक्ष वेधले जात आहे. पनवेल तालुक्यातील १ लाख ६ हजार शिधापत्रिकाधारकांनी मुदतवाढ मिळूनही केवायसी केलेली नाही. सुरुवातीला ३१ मार्चपर्यंत ई-केवायसी करण्याची मुदत होती. ही मुदत नंतर ३० एप्रिलपर्यंत वाढवण्यात आली होती. त्यानंतर पुन्हा ३० जूनपर्यंत मुदत वाढवण्यात आली होती. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेतील सर्व लाभार्थ्यांची ई-केवायसी करण्याची केंद्र सरकारने अनिवार्य केले आहे. त्यानंतरही ई-केवायसी न केल्यास या लाभार्थ्यांच्या शिधापत्रिका बोगस ठरवल्या जातील आणि त्यांना धान्याच्या लाभापासून वंचित राहावे लागेल. सरकारने वारंवार आवाहन करूनही ई-केवायसी न केलेल्या शिधापत्रिकाधारकांना आता धान्य मिळेल की नाही, याबद्दल अजून स्पष्टता नाही. मात्र, याबाबत अंतिम निर्णय सरकार घेणार आहे. तसेच ई-केवायसी करण्यासाठी पुन्हा मुदतवाढ मिळणार का, याकडेही लाभार्थी शिधापत्रिकाधारकांचे लक्ष लागले आहे.

रायगडची किनारपट्टी खरंच सुरक्षित आहे का, पोलिसांच्या शोध मोहिमेत समोर आलं वास्तव

अलिबाग : मुंबईतील मार्च १९९३ मधील बॉम्बस्फोटांनंतर रायगडच्या समुद्रकिनाऱ्याच्या सुरक्षेकडे सर्वांचे लक्ष गेले होते. कारण त्यासाठीचे आरडीएक्स रायगडमधील किनारपट्टीवर उतरवण्यात आल्याची धक्कादायक माहिती समोर आली होती. मात्र, ३२ वर्षांनंतरही रायगड किनारपट्टी किती सुरक्षित आहे, असा प्रश्न वारंवार विचारला जातो. याच समुद्रात डिझेलचा काळाबाजार चालतो आणि आता तर तब्बल २८७ बोटींची मत्स्यव्यवसाय विभागाकडे नोंदणीच झाली नसल्याची धक्कादायक बाब समोर आली आहे.

विशेष म्हणजे काही दिवसांपूर्वी रेवदंडानजीक कोर्लई समुद्रकिनारी संशयित पाकिस्तानी बोट आढळली होती. त्या प्रकरणावर आता पडदा पडला असला तरी पोलिसांच्या विशेष शोध मोहिमेत रायगडच्या समुद्रात आणि किनारपट्टीवर शेकडो मासेमारी बोटी बेकायदा संचार करत असल्याची बाब उघड झाली आहे. या बोटींची मत्स्य व्यवसाय विभागाकडे नोंदणी झालेली नाही. संशयित बोट प्रकरणामुळे ही समोर आली असून याबाबतचा अहवाल मत्स्यव्यवसाय विभागाला सादर करण्यात आला आहे.

मुंबईलगत असलेल्या रायगड जिल्ह्याला २१० किलोमीटर

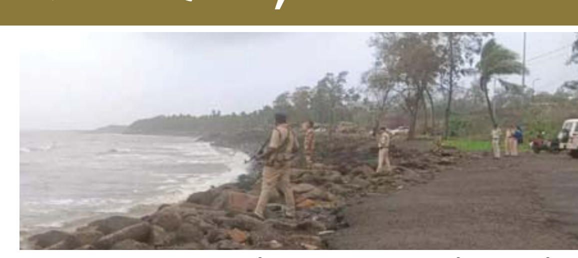

लांबीचा किनारा लाभला आहे. रायगडच्या समुद्रात नोंदणी नसलेल्या म्हणजे बेकायदा बोटी मासेमारी करत असून त्यावर मत्स्यव्यवसाय विभागाचा अजिबात वचक नसल्याचे पोलिसांनी दिलेल्या माहितीवरून स्पष्ट झाले आहे. आधीच मासळीचा दुष्काळ, त्यातच एलईडी, पर्ससीनेट फिशिंगमुळे पारंपरिक मच्छीमार संकटात असताना बेकायदा बोटींच्या संकटाने मासेमारी आणि किनारपट्टीवर असुरक्षित असल्याचे धक्कादायक वास्तव समोर आले आहे.

कोर्लई किल्ल्याच्या मागील बाजूस एक संशयित पाकिस्तानी बोट असल्याचा संदेश रायगड पोलिसांना दिल्लीतील तटरक्षक दलाच्या कार्यालयातून मिळाला होता. त्यानंतर रायगड पोलिसांनी ठिकठिकाणी नाकाबंदी केली. वाहने, हॉटेल, लॉज यांची तपासणी सुरू केली. त्याचबरोबर किनाऱ्यावरील मच्छीमार बोटींचीदेखील तपासणी करण्यात आली. यामध्ये साडेतीन हजार बोटींची तपासणी करून त्यांच्या कागदपत्रांची पडताळणी करण्यात आली. यात २ हजार ८०० बोटी नोंदणीकृत असून २८७ बोटींची मत्स्यव्यवसाय विभागाकडे नोंद केली नसल्याचे उघड झाले. गंभीर बाब म्हणजे ६१७ बोटींची नोंदणी असूनही त्यांच्या मालकांशी संपर्क झालेला नाही, अशी माहिती जिल्हा पोलीस अधीक्षक आंचल दलाल यांनी दिली.

अहवाल मत्स्यव्यवसाय विभागाला पाठवला

"अनेक मच्छीमार बोटींची नोंदणी झाली नसल्याचे पोलिसांच्या शोध मोहिमेत उघड झाले आहे. या सर्व बोटींबाबतचा अहवाल मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या सहायक आयुक्तांकडे पाठवण्यात आला आहे."

-आंचल दलाल, पोलीस अधीक्षक, रायगड

कुठलाही अहवाल मिळालेला नाही

"नोंदणी नसलेल्या मच्छीमार बोटींसंदर्भात रायगड पोलिसांकडून अजून कुठलाही अहवाल मिळालेला नाही. अहवाल मिळाल्यानंतर त्याची पडताळणी करून कारवाई केली जाईल."

-संजय पाटील, सहायक आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय

आईस्क्रीम विक्रेता आणि घोडेवाला करतात चरसची तस्करी, रायगडमध्ये चाललंय तरी काय?

अलिबाग : रायगडच्या समुद्रकिनारी चरसचा साठा सापडल्यानंतर याच्या मुळापर्यंत जाण्यास पोलिसांना यश आले आहे. रायगड पोलिसांनी मुख्य आरोपीला नेपाळमधून अटक केली असून मुरुड आणि काशीदमध्ये आईस्क्रीम विक्रेता, घोडेवाला सहभागी असल्याचे समोर आले आहे. या प्रकरणात पोलिसांनी १३ जणांवर गुन्हे दाखल करून साडेतेरा लाख रुपये किमतीचा चरस जप्त केला आहे. रायगड पोलिसांची गुन्हे शाखा आणि मुरुड पोलिसांनी ही कारवाई केली आहे.

नेपाळ, मध्य प्रदेशमध्ये धागेदोरे

मुरुड आणि काशीद हे रायगडमधील प्रसिद्ध पर्यटनस्थळे आहेत. या परिसरातील घोडेवाले आणि आईस्क्रीम विक्रेत्यांच्या मदतीने चरसची विक्री, वाहतूक आणि वितरण केले जात होते. या गुन्ह्यातील विशाल जैसवाल हा आरोपी मुख्य वितरक असून नेपाळ आणि मध्य प्रदेशमधून चरस आणून ते या परिसरात विकत होता. आशिष डगे आणि प्रणित शिगवण या स्थानिकाच्या मदतीने चरस विकला जात होता.

रायगडच्या पोलीस अधीक्षक आंचल दलाल यांच्या आदेशानुसार जिल्ह्यातील पर्यटक स्थळी, मुख्य रस्ते, प्रवेश मार्गावर नाकाबंदी मोहीम सुरु आहे. मुरुड पोलीस ठाण्याच्या हद्दीतील शिघ्रे येथे पोलीस हवालदार हरी मेंगाळ नाकाबंदीला होते. २९ जूनच्या मध्यरात्रीनंतर पावणे दोन वाजण्याच्या सुमारास त्यांना एक दुचाकी दिसली. पोलिसांना पाहून वाहनचालक बिथरला तर त्याच्या मागे बसलेला साथीदार उडी मारुन पळून गेला. त्यामुळे पोलिसांचा संशय बळावला. त्यांनी गाडी थांबवून चौकशी केल्यावर चालकाला काहीही सांगता आले नाही.

पोलिसांनी दुचाकी तपासल्यावर ७७६ ग्रॅम वजनाचा चरसचा साठा सापडला. त्यानंतर पोलिसांनी दुचाकीचालक अलवान दफेदार याला ताब्यात घेऊन त्याची सखोल चौकशी सुरू केली. त्यानंतर १२ दिवसांमध्ये १३ जणांवर पोलिसांनी गुन्हे दाखल केले. पोलिसांनी आरोपींकडून एकूण २ किलो ६५९ ग्रॅम वजनाचा १३ लाख ६१ हजार रुपयांचा मुद्देमाल जप्त केला आहे.

घटनेचे गांभीर्य ओळखून पोलीस अधीक्षक दलाल यांच्या मार्गदर्शनाखाली तपास यंत्रणा कार्यान्वित करण्यात आली. मुरुडचे पोलीस निरीक्षक परशुराम कांबळे, सहाय्यक निरीक्षक विजयकुमार देशमुख, उपनिरीक्षक अविनाश पाटील, हवालदार जनार्दन गदमले, हरि मेंगाळ, पोलीस नाईक किशोर बठारे, पोलीस शिपाई अतुल बारवे, विशाल पाटील यांच्यासह स्थानिक गुन्हेचे पथक तैनात करण्यात आले होते.

काशीद, मजगाव, पेठ मोहल्ला, गावदेवी पाखाडी, मुरुड, कल्याण, उत्तर प्रदेशातील आरोपींच्या या रॅकेटमधील अलवान दफेदार, विशाल जैसवाल, अनुप जैसवाल, अनुज जैसवाल, आशिष डिगे, प्रणित शिगवण, आनस कबले, वेदांत पाटील, साहिल नाडकर, अनिल पाटील, सुनील शेलार, राजू खोपटकर, खुबी भगेल यांच्यावर गुन्हे दाखल केले आहेत.

संपूर्ण दक्षिण रायगडला गुटखा पुरवठा करणारा माफिया पळाला कुठे

श्रीवर्धन : संपूर्ण दक्षिण रायगड जिल्ह्याला गुटखा पुरवणारा माफिया सध्या फरार असून रायगड पोलीस त्याचा शोध घेत आहेत. महाड तालुक्यातील बिरवाडी परिसरात काही दुकानचालक गुटखा विकताना सापडले होते. श्रीवर्धन तालुक्यातही गुटख्याची मोठ्या प्रमाणावर विक्री होत होती. मात्र, श्रीवर्धन तालुक्यातील माध्यमांनी सातत्याने आवाज उठवल्यामुळे श्रीवर्धन तालुक्यातून गुटखा विक्री काही प्रमाणात बंद झालेली आहे. तरीही काही ठिकाणी चढ्या भावाने आणि लपूनछपून विक्री केली जात असल्याची चर्चा आहे. महाड एमआयडीसी पोलीस ठाण्याच्या हद्दीतील बिरवाडी गावाच्या परिसरामध्ये काही दुकानदार गुटखा विक्री करत असल्याबाबतची माहिती पोलिसांना मिळाली होती. त्यानुसार पोलिसांनी छापा टाकल्यावर गुटखा विक्री करणारे व्यापारी आढळून आले. या व्यापारांनी पोलीस चौकशीत म्हसळ्यातील एक मोठा व्यापारी गुटखा पुरवतो अशी कबुली दिली. या व्यापाऱ्याचे पोलिसांना नाव सांगितल्यानंतर कारवाईच्या भीतीने तो गुटखा पुरवठा माफिया फरार झाला आहे. रायगड पोलिसांचे विशेष पथक त्याचा कसून शोध घेत आहे. महाराष्ट्रात गुटखाबंदी असल्याने गुटख्याचे उत्पादन पूर्णपणे बंद आहे. परंतु शेजारील राज्यांमधून गुटख्याचा पुरवठा होतो. गुटखा माफिया कर्नाटकमधून मोठ्या प्रमाणावरती गुटखा आणून म्हसळ्यातील त्याच्या गोदामामध्ये ठेवायचा. तेथून श्रीवर्धन, म्हसळा, तळा, रोहा, माणगाव, मुरुड, महाड, पोलादपूर आदी तालुक्यांचा गुटखा पुरवायचा. आजपर्यंत अनेक वेळा पोलिसांनी गुटखा पकडण्यासाठी स्थानिक व्यापाऱ्यांकडे छापेमारी केली. परंतु स्थानिक व्यापाऱ्यांकडून गुटखा माफियाची माहिती मिळाली नव्हती. रायगडच्या पोलीस अधीक्षकांनी काळे धंदे करणाऱ्यांवर कडक कारवाईचे धोरण राबवल्याने चरस, गांजा, गुटखा विक्रेत्यांचे धाबे दणाणले आहे. श्रीवर्धन शहरात परराज्यातून आलेले काही व्यापारी टोबॅको स्टोअर्सच्या नावाखाली गुटख्याची सर्रासपणे विक्री करत होते. मात्र, सध्या गुटखा विक्री करणारा माफीया गायब झाल्यामुळे गुटखा विक्रीचे प्रमाण अत्यंत कमी झाले आहे. अंमली पदार्थ आणि गुटख्यासारख्या घातक तंबाखूजन्य पदार्थावर पोलीस अधीक्षक आंचल दलाल यांनी धडक कारवाई सुरू केल्यामुळे रायगडमधून समाधान व्यक्त केले जात आहे.

पुण्यातला भोंदू बाबा बघायचा पॉर्न व्हिडिओ, लॅपटॉपमध्ये अनेक फोल्डर, भक्तांचेही... धक्कादायक खुलाश्याने भाविक हादरले

पुणे : आतापर्यंत अनेक भोंदू बाबांवर कठोर कारवाई करण्यात आलेली असताना पुन्हा एकदा पुण्यातील भोंदू बाबाबद्दल धक्कादायक माहिती समोर येत आहे. बाबा मठात महिलांसोबत अश्लील वर्तवणूक करत असल्याची माहिती समोर आली आहे. बाबाचे अनेक फोटो आणि व्हिडीओ देखील सोशल मीडियावर सध्या व्हायरल होत आहेत. मुळशी तालुक्यातील सुस गावातील स्वामी समर्थ बिल्डिंगमध्ये त्याचा मठ आहे. अनेक महिलांना आंघोळ घालताना, त्यांच्यासोबत विचित्र डान्स करताना, महिलांची ओटी भरतानाचे बाबाचे व्हिडिओ व्हायरल झाले आहेत. केलंले कृत्य समोर आल्यानंतर बाबा आता येरवडा तुरुंगात शिक्षा भोगत आहे.

प्रसाद तामदार हा स्वतःला दिव्य शक्ती प्राप्त झालेला बाबा म्हणून प्रसिद्ध होता. त्याने अनेक भक्तांचे अश्लील व्हिडीओ देखील रेकॉर्ड केल्याची माहिती पोलीस सूत्रांनी दिली आहे. ज्या ॲपच्या माध्यमातून त्याला दिव्य शक्ती प्राप्त झाली होती, त्याच ॲपने बाबाची पोलखोल केली आहे.

बाबा सध्या तुरुंगात शिक्षा भोगत असून पोलीस संबंधित प्रकरणी कसून चौकशी करत आहेत. पोलिसांच्या तपासादरम्यान एक धक्कादायक गोष्ट समोर आली आहे. बाबाच्या लॅपटॉपमध्ये भक्तांचे असंख्य अश्लील व्हिडीओ असल्याचं समोर आलं आहे. भोंदू बाबा वेश्याव्यवसाय करणाऱ्या स्त्रीया, गर्लफ्रेंड किंवा इतर महिलांसोबत भक्तांना शारीरिक संबंध ठेवताना मोबाईलद्वारे बघायचा. एवढंच नाही तर, त्याने अनेक स्वतःच्या लॅपटॉपमध्ये अनेक व्हिडीओ देखील सेव्ह केल्या माहिती समोर येत आहे.

धक्कादायक गोष्ट म्हणजे, बाबला पॉर्न व्हिडीओ बघायची देखील सवय होती... असं उघड झालं आहे. प्रसादच्या लॅपटॉपमध्ये अनेक पॉर्न व्हिडीओ असल्याचे फोल्डर पोलिसांच्या तपासात समोर आले आहेत. एवढंच नाही तर, अनेक पुरुष भक्तांसोबत देखील त्याने अनैसर्गिक कृत्य केलं आहे.

बाबाने अनेकांची फसवणूक देखील केली आहे. यामध्ये तरुणांची संख्या अधिक असल्याची माहिती पोलिसांनी दिली आहे. अनेक तरुणांसोबत बाबाने थेट अनैसर्गिक कृत्य केलेलं आहे. बाबाच्या या कृत्यावर कुणी विश्वास ठेवणार नाही, म्हणून अनेक जण गप्प होते. परंतु, बाबाचे काळे कृत्य अखेर समोर आलं आहे. तामदार याचा पुण्यातच नाही तर महाराष्ट्रात मोठा भक्त परिवार असल्याचे समोर आले आहे. सध्या पोलीस याप्रकरणी अधिक तपास करत आहेत.

हे दैनिक मालक, मुद्रक, प्रकाशक व संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक यांनी सोमाणी प्रिंटींग प्रेस, कार्यालय - गाला नं. ४, एन. के. इंडस्ट्रीयल इस्टेट, प्रवासी इंडस्ट्रीयल इस्टेटच्या बाजुला, गेट नं. २, गोरेगाव (पुर्व) मुंबई ४०००६३ (महाराष्ट्र) , येथे छापून रुम नं. १०३, कुणाल कुटीर बी बिल्डींग, नवघर रोड, हनुमान मंदिराजवळ, भाईंदर (पुर्व), जि. ठाणे ४०११०५ (महाराष्ट्र) येथे प्रसिद्ध केले. संपादक - डॉ. श्री. दिपक मोरेश्वर नाईक, पीआरबी कायद्यानुसार संपादकीय जवाबदारी यांची राहील, सर्व वाद आणि दावे ठाणे न्यायालयीन कक्षेच्या आधील राहतील. (या वर्तमानपत्रात प्रसिद्ध होणाऱ्या बातम्या /लेख / जाहिराती यांची जवाबदारी संबधीत वार्ताहर, लेखक, आणि जाहिरात प्रतिनिधी याच्यावर राहील.) भ्रमणध्वनी - ७४०००१४७४. Email : marathiekikaran2021 @gmail.com

Printed , Published and Owned by **Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik**. Printed at **SOMANI PRINTING PRESS**, OFFICE - Gala No. 4, Near N.K. Industrial Estate, Near Pravasi IndustrialEstate, Gate No.2, Goregaon (E), Mumbai 400 063, Maharashtra, Published at Room No. 103, Kunal Kutir, B Building , Navghar Road, Near Hanuman Mandir, Bhayander (East) Dist - Thane, PinCode 401 105, Maharashtra. Editor : Dr. Mr. Deepak Moreshwar Naik, Mo.7400001474, Email Id : marathiekikaran2021@gmail.com